

14de Aarg.

1883.

25de Bind.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift

for

nyttig og underholdende Læsning.

Udgivet af K. Thronsen.

15de Juni. — 11te Hefte.

Decorah, Iowa.

Paa Udgiverens Forlag.

Trykt i den Norske Synodes Bogtrykkeri.

Entered at the P.-O. at Decorah as 2nd class postal matter.

„For Hjemmet“

et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

Det indeholder et afvejlende og omhyggelig udvalgt Kæsestof, bestaaende af historiske Skildringer, Efterretninger om Opfindelser og Opdagelser, Missionsberetninger, Reisebeskrivelser, Skildringer af Lande og Folk, Dyre- og Planteliv samt

Fortællinger, Digte, Gaader og Blandinger.

Det udkommer med to Aft i Omflag to Gange om Maanedet (15de og 30te) og koster \$2.00 (til Norge og Danmark \$2.25) om Aaret i Forskud. Dermed er ogsaa Portoet betalt. Klubber paa 6 betalte Exemplarer faa det 7de frit. Penge sendes helst i Money Orders, Drafts (helst paa Chicago) eller Registered Letters, da Posterne ikke overalt ere sikre. Nye Subskribenter behøve at melde sig snarest muligt.

Adresse: H. Thronsen, Box 1014, Decorah, Iowa.

Vil man benytte anden Mandts Hjælp til at indsende Penge, da se til, at Vedkommende er paalidelig.

7 forudbetalte Exemplarer sendes 1 Aar for \$12.00.

Ældre Bind af „For Hjemmet“, se sidste Side.

Landscege J. Q. Taylor garanterer Enhver en kundig og omhyggelig Udførelse af alt til Faget hørende Arbejde for moderat Betaling. Speciele Omhu anvendes paa Bevarelsen af de naturlige Tænder. Alle Guldfuldninger udføres efter nyeste Methode og faa billigt om Arbejde af bedste Slags kan gøres.

Office over Ben Bears Clothing-Store,

Decorah, Iowa.

J. J. O. Gremm

følger

Pianoer, Orgler, Violin-Strenger, Sy-Maskiner, Olie, Naale etc.

af bedste og billigste Slags, faa billigt, som det kan sælges.

Se ind til ham, førend De afflutter Handel med nogen Anden.

Pianoer og Orgler stemmes, og Arbejdet garanteres.

Office i E. B. Shepards Juveler-Butik, en Dør Syd for Leonards Bog-Store ligeoverfor Postofficeet.

1 b

DECORAH, IOWA.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

14de Aarg.

15de Juni 1883.

11te Hefte.

Glødende Kul.

En Landsbyhistorie.

(Af S. Nietschmann*).

I.

Af det i Verden ofte gaar meget naragtigt til, er en gammel Vise. Derom kunde ogsaa min gode Ven Skolemesterens Fredrik fortælle. Det er gaaet ham broget nok i Livet, engang var hans Hjerte ikke langt fra at springe. Men altid har han desuagtet været ved godt Mod; thi han er en af dem, paa hvem det Ord opfyldes: „Alle Ting tjene dem tilgode, som elske Gud.“ Naar han fortæller mig om sine Oplevelser (og deriblandt forekommer Meget om Menneskers Fiendskab og Nederdrægtighed), gjør han det uden nogensomhelst Bitterhed, ja tager det Hele ganske roligt og søger bestandig at undskyde sine Modstandere, tale vel om dem og tage Alt i den bedste Mening. Det er jo ogsaa ret; saa staar der jo i Katekismen, og den skulde Kristenfolk ikke blot kunne udenad, men ogsaa „indenad“.

Men da Fredriks Historie er saa underholdende og maaste kan afgive en

Smule Lærdom eller Formaning eller Tugtelse eller Trost for En og Anden, vil jeg til fælles Nytte og Gavn fortælle den, som jeg har den af hans egen Mund.

Af Skolemesterens Fredrik allerede har levet firti Aar i Verden, er i Grunden et Guds Under; thi var det gaaet efter Storbondens Onske, var han allerede som Spædbarn gaaet ud af Verden for fuld Damp. Naar jeg siger med Damp, tager jeg det slet ikke billedligt, det var virkelig, livagtig Damp af et Donshul. Dermed gif det saaledes til:

Da Skolelærer Gotthilf Arnold med sin unge Hustru og sin nyfødte Son indtraf i Landsbøen, kunde han ikke tage Kvartier i Skolehuset, saasom det nogle Dage før var styrtet sammen af Alderdomsvagthed. Indtil et nyt kunde blive anskaffet, maatte altsaa de gode Folk an-

*) Efter det før citerede Bert: „S Dæmringen.“

bringes andetsteds. Men i hele Blonsdorf fandtes ikke en eneste ledig Bolig undtagen hos Lebrecht Finke, den saakaldte Storbonde, der ovenover sin Hjørde havde en Rvægdrætterstue med Kammer og Kjøkken. Hvad enten han vilde eller ikke, maatte han ud med Nøglen og give de Nyankomne Plads.

Det var ingen venlig Modtagelse, de fik. Ved Ankomsten til Landsbyen var deres Hjertes blevne varme ved Ordserers venlige Hilsen og Skolebørnernes Velkomsthæng, ved Indtoget i deres Bolig var det, som de fik et Spand koldt Vand over sig og ganske tabte Modet ved den ligefrem grove og uopdragne Opførelsen af Storbonden og hans Hustru.

Storbonden var en Mand fuld af Egenkærlighed og Egenfindighed og Mistro, nogen slynderlig Næstekærlighed havde han ikke paa Lager, ivertimod stødte han alle Folk fra sig ved sit buldrende Væsen. Hans Hustru, Henriette, var, trods sine søde Miner og vellugtende Talemaader, falsk som et Galgetræ, man kunde ikke have Spor af Tillid til hende. De nye Leieboere kom det værdige Høgtepar overmaade ubeleiligt, og at man allerede i Februar, medens det endnu fros skarpt om Nætterne, var begyndt paa Bygningen af det nye Skolehus, var ene og alene Storbondens Werk, som havde det første Ord i Landsbyen, — han pleiede jo med sex Heste, de Andre kun med to eller fire.

Dog, Rom blev ikke bygget paa en Dag, Skolehuset i Blonsdorf heller ikke. Efterhaanden tabte Storbonden aldeles Taalmodigheden, som aldrig havde været meget stor, bedre blev det ikke derved, at hans Henriette hver Dag tudede ham Ørene fulde med Klager over al den Uleilighed, som hun havde med Skolemesterens Folk, og de Driftigheder, de tillode sig. Herved er at mærke, at

Uleiligheden bestod deri, at Skolelæreren sine Kone for kontante Penge kjøbte Smør, Ost og Æg hos Bondensken, og Driftighederne deri, at hun i daarligt Veir undertiden gik lidt op og ned i Trappehuset til Hjørde. — Det Værste var imidlertid, at Bonden, der naturligvis vilde have sin gode Nattero, ugevis ikke kunde faa Sovn nok. Af det sælles Soveværelse var han flyttet ud for sin nyfødte Datters uafbrudte Skrig og havde valgt et Værelse til Sovested; men dette stødte umiddelbart op til Rvægdrætterboligen. Det var derfor et forfeilet Tilbagetog; thi indenfor den tynde Væg var just lille Fredrik i Begreb med at faa sine første Tænder, og da disse brød frem under heftige Smærter og Krampeanfald, kunde man ikke fortænke det arme Barn i, at det gav sin Smerte Lyst paa den for Mennesker sædvanlige Maade. Bistnok trængte Lyden af hans Basunroft kun dæmpet igjennem Væggen; men det var dog tilstrækkeligt til regelmæssig at vække Bonden af hans Lensmandssov. Af hvor mange Skjældsord maatte ikke det arme uslydige Barn lade blive siddende paa sig, som om han var den værste Forbrøder og ganske moden for Galgen! Lykkeligvis forstod han i sin barnlige Enfoldighed ikke Noget af alt dette, ellers havde han let kunnet lægge det onde Menneske for Had, og hans Forældre, som godt forstod det, lod, som de ikke hørte det. De saa stille paa hinanden og sukede.

Saaledes forløb tre Uger, og Fredrik streg fremdeles dnygtigt uden at ane noget Dødt.

En Dag, da Skolelæreren kom hjem fra Undervisningen, sloi hans Hustru ham ganske bleg og forstyrret imøde paa Trappen: „Gottihilf, Gottihilf, vort Barn! Af, det var ikke langt fra, at han havde sat Livet til!“

Gotthilf blev staaende som rammet af et Lyn og var næsten ikke istand til at spørge, hvad der var skeet. Før han gik, havde han jo baaret Barnet paa Armen, og de klare, blaa Dine havde seet saa venligt paa ham, og de rosenrøde, smaa Læber leet saa hjerteligt. Hans Kone fortalte nu:

„Vi har, som du ved, feiet Dnen i forrige Uge, men da jeg Klokken ti gjorde op Ild for at lave Middagsmaden, var med en Gang hele Stuen fuld af Røg. Armstyk slog den ud af alle Dvnens Fuger, saa at jeg ikke vidste mit arme Raad; thi Fredrik laa med forvrængte Dine og snappede efter Veiret uden at faa det. Endelig kom jeg paa den Tante at slukke Ilden, da herte efterhaanden Røgen op, og Barnet kom langsomt til sig selv igjen.“

Gotthilf gik hastigt hen til Buggen, tog Barnet op og trykkede det med taarefyldte Dine til sit Bryst. Derpaa tog han fat paa at undersøge Dnen. I Rørene og Ildstedet var Alt i Orden, — Binden kunde heller ikke være Skyld deri; t. i der blæste kun en ganske svag Vestenvind, og den foraaragsede aldrig Røg, det gjorde kun Sondenwinden. Gotthilf kunde derfor slet ikke begribe Sammenhængen.

Endelig stak han sin Spadserstok helt op i Storstenen, — der stødte han paa en blod Gjenstand. Han dreiede Krøgen paa Stokken om og trak en gammel Jaffe ud.

Forbøffet saa Gotthilf og Marie paa hinanden, — Sammenhængen var jo let at gætte. Efter en liden Stunds Forløb sagde Skolemesteren halvt bedrøvet, halvt forfærdet: „Storbonden har jo aldrig havt noget godt Die til os; men at han kunde gjøre det, havde jeg ikke tiltroet ham. Han har bogstavelig villet ruge os ud! O Gud, hvilken Ulykke

havde det ikke funnet affredkomme, om han end visseelig ikke har tilfiget det!“

Marie boiede sig i Smerte og Lærer over den lille Seng: „Du arme Barn, allerede i Buggen har du dine Fiender! Alt, var jeg, som jeg havde tænkt, gaaet til Kræmmeren efter Grøn, var du imidlertid bleven koalt! O, du fjære, fjære lille Fredrik!“ Paa samme Tid pressede hun Barnet ind til sig og trykkede det til sit Hjerte, lagde det ned i Buggen og tog det atter op igjen. „Men din Bogter“, fortsatte hun, „sover og slumrer ikke. Herren gjør de Ugudeliges Anslag til Jntet, saa deres Haand ikke kan udføre det.“

Snart var det ude i Landsbhyen: „Skolelærerens Barn var paa et hengende Haar bleven koalt!“ Men hvorledes det egentlig var gaaet til med Røgen, havde Ingen saaet at vide: Storbonden vidste det nok, men holdt sig sty tilbage, gjorde sig ogsaa den næste Dag et Vrede til Nabostaden; men af Lærerens Mund havde han ingen Vebreiælse hørt. Det var ikke for Jntet, der hang det Bibelsprog over deres Etuebor:

„Mene hos Gud er min Sjæl stille,
fra ham kommer min Frelse.“

Siden den Tid var Storbonden bleven noget venligere mod sine Leiesfolk, — han har formodentlig skammet sig, Samvittigheden har vel ogsaa holdt et slemmt Hus hos ham. Og da endvidere hans lille Datter Anna blev dødsdyg af Halssygge, og Skolemesteren i den ellerske Time reddede Barnets Liv med et selvlavet Pulver, og hans Kone trolig havde hjulpet til med at vaage om Rætterne, da kunde man se paa Storbonden og hans Kone, at de glødende Kul, som Læreren og hans Kone i kristelig Kjærlighed til deres Fiender samlede paa dem, brændte paa deres Hoveder.

Det nye Skolehus blev nu ogsaa med

Tiden færdigt, og dermed blev man da fri fra hinanden. Det var en Belgjering for begge Parter: for Bondesfolkene paa Grund af de glødende Kul, der brændte desto hedere, jo nærmere de vidste sig Skolemesteren og hans Fjoll, men for disse, fordi de nu fik et eget Hjem.

O, hvor vel de folte sig i de nye, venlige Bærelser, der ved Menighedens Kjærlighed overalt var smykkede med Blomster; her skulde de nu faa bo alene! En egen Arne er Guld værd, siger Ordspøget, og i den fjerde Bøn staar det ogsaa nævnt som Noget, der hører med til det daglige Brød, hvorom vi derfor tør bede Gud, naar vi sadne det, og takke Gud, naar vi har det. Nu, Gotthilf og Marie glemte ikke at takke, og den Dag, da de flyttede derind, sad de, efterat de talrige Besøgende var borte, til langt paa Nat i fortrolig Samtale ved den tændte Lampe og tænkte paa de forløbne onde Dage, der nu ved Guds Hjælp var lyffeligt overstaæde.

II.

Nar gif, og der voksede Græs over Røghistorien. Fredrik blev en vakker, kraftig, bredskuldret Gut, som staaet af Kjænetræ, og legede med Landsbybørnene, men allerhelst med Storbondens Ernst og Anna, af hvilke den første kun var halvandet Ar ældre end han, mens den sidste havde seet Lyset kun syv Maaneder efter ham. Hvad vidste han om den Tid, da han laa med Arampe for Tænder i sin Bugge og ved Storbondens Ugjerning nær var kommet af-dage? Og om han havde vidst det, hvad brøder en Ungdom sig om Saadant? Duede Storbonden end ikke stort, — Ernst og Anna var dog saa suille og havde altid Sommerne fulde af Suffer-

godt, og det er jo noget, Børn gjerne knaster paa! Det var ganske vorende for Fredrik, naar Anna bestandig brød af de bedste og største Stykker og absolut manglede al Appetit, saalænge indtil hun havde stultet Fredriks Andel til ham. Derfor besyttede han hende ogsaa med sine modige Arme mod Gutterne, naar der af og til blev Alvor af Legen og Sorg af Glæden. Fredrik var den stærkeste blandt sine Jernaldrende, og selv de Eldre vovede sig kun i Nødsfald i Kæft med ham. Endnu den Dag idag er det ikke blevet ret opklaret, om Sammenhængen virkelig var som for angivet: om altsaa lille Anna altid lod Fredrik dele Kæfterierne med sig, fordi han beskyttede hende og tog hendes Parti, eller omvendt, om han beskyttede og beskjæmede hende, fordi hun altid var saa god mod ham.

Heller ikke manglede Fredrik Gøner; i Skolen var han altid den, der løste Knuderne. Selv naar de store Gutter Intet kunde, rakte Fredrik Fingeren i Veiret. Det var denne Egenkab, der indbragte ham Ernsts Kjærlighed; Ernst havde ikke opfundet Knudtet, og i Skolen gjorde han en overmaade daarlig Figur. Havde de engang imellein faaet et Hjemmearbejde, der voldte Hovedbrud, trængte altid Ernst efter Skoletiden ind paa Fredrik: „Fredrik, kom en Stund over til os, saa skal vi spænde Gedebuffene for!“

Da vidste Fredrik, hvad Kloften var slagen, at det nemlig mindre gjaldt Gedebuffene end Regneskytterne. Men han afflog ikke Jndbydelsen, just for Gedebuffenes Skyld.

Det var nemlig en stor Fornøielse, naar de med de hornede Firsøddede karolte gennem Landsbyen, knaldende med Svøben. At de ondsfabsfulde Dyr havde en særdeles Fortjærlighed for Bei-

grofterne og aflæsede Bognens Indhold i det bløde Dynd, naar de blev fjeede af at løbe, det forstyrrede ikke Fornøielsen. Bag Landsbhyen var jo en deilig Grønning, der kunde man atter tørre den vaade Trøie i Solen. — Og saa Storbondens Have, den vakre store, pyntelige Have med de mange Kirsebær og Blommer og Æbler og Bær og Bindruer og Ribb og Stikkels- og Jord- og Hindbær, og hvad det nu heder alt det Spiselige, som vorede der! Naar Fredrik saaledes laa der i Jordbærsengene med Ernst og Anna og lod de dustende, saftfulde Jordbær glide over Tungen, da mente han, at Intet kunde være deiligere. Haven var hans Verden — alle de Herligheder, som der livagtig vorede, havde han hjemme kun i sin Billedbog og kjendte dem kun af Fortælling. Dgsaa forøvrigt gif det jo knapt til der; thi der kom den ene lille Broder efter den anden, indtil de sad syv Mand stærk tilbords og gjensidig kigede til hverandres Tallerkener, for at Ingen skulde komme tilfort i sin Portion.

En Bonde og en Bondedone har begge Hænder fulde, — Børnene maa stjotte sig selv, som de bedst kan. Saaledes gav heller ikke Storbonden og hans Henriette Agt paa sine Efterkommere og lagde dem ingen Hindringer veien for daglig at have Fredrik til Legekammerat. De blev efterhaanden vante til ham, og da de kom efter, at Fredrik var dem en uundværlig Hjelper ved Udarbejdelsen af deres Skolearbejder, havde de nu slet Intet imod ham.

Saaledes gif Tiden hen, medens de slittigt legede og hørte med Gedebuffene og spiste Frugter og regnede Hjemmestykker, indtil Ernst og Anna var komne saa langt, at de blev sendte til Na-

hostaden for at gaa paa en høiere Skole. Da Bognen fjorte ud af Landsbhyen, stod Fredrik bag det store Kastanietræ og saa bedrovet efter dem, han vilde endnu sende dem en Hilsen; men Taaverne kvalte hans Stemme, da Anna endnu engang strakte sig ud af Bognen og vemodig nikkede til ham.

Han vidste slet ikke, hvorledes det havde sig; men Maden vilde ikke mere smage ham, hans Kamraters Lege havde ingen Tilloisfelse længere, og mange Gange sukede han saa hjertelugt, ja han kjendte af og til endog noget Sugtigt i Sinen. Han ærgrede sig da over sig selv og tog sig sammen. Men det varede i Regelen ikke længe.

Hans Fader sørgede imidlertid for, at der ikke blev megen Tid til at drømme og sukke; thi paa hans tolvte Fødselsdag forærede han ham en Lærebog i det latinske Sprog med den Bemærkning, at nu maatte Legetiden være forbi, nu skulde han tænke paa, at der ikke flyver noget Menneste steget Duer i Munden, man maa selv fange dem, plukke dem og sætte dem i Dvnen, før man kan spise dem. Og endvidere, den der engang vil blive en studeret Mand, maa i Tide begynde at bruge sine fem Sanser.

Ja, Fredrik skulde studere, han skulde blive Prest. Allerede medens han laa i Buggen, havde hans Moder, der nedstammede fra en Prestefamilie, seet paa ham med det hemmelige Dasse engang at faa se ham paa Prædikestolen. Til et Guds Barn vilde hun jo opdrage ham, det havde hun allerede for længe siden lovet Herren, men om han kunde blive en Guds Prest og prædike Guds Ord, af, hvor spulmede ikke hendes Moderhjerter ved denne Tanke! Dgsaa hendes Mand smilede vistnok, naar hun en og anden Gang aabnede sit Hjerte og udtalte sit Dasse; men det var bestandig

et saadant forlegent Smil, der tillige satte Skuldrene i en Bevægelse, der sagde saa meget som saa: „Ja, mig skulde det glæde; men hvorledes kan det lade sig gjøre? En Ansættelse, hvor man med Nød og neppe slipper ud,*) og en Skare af Børn, — Marie, det er en daarlige Kombination! Tænk, vi er nu ni Mennesser, der Aaret rundt skal tære paa 900 Kroner, og et Aar er langt! Divider engang de 900 med ni, hvor Meget falder saa paa hver?“ Men Marie tiltraadte — da sædvanlig med et eget Nif Tilbagetoget og tog en gammel Bog frem, i hvilken hun ofte havde læst om Søndags-Eftermiddagene. I den Bog stod fortalt en blottende fattig Barberens Livshistorie, der trods sine Forældres Armod dog var blevet en meget lærd og berømt Mand. Denne Bog holdt hun da sin Mand for Die og sagde med sin barnlige Tillid til Gud: „Naar Gud har givet et Barn Anlæg til at studere, da er det ikke for Spas, han har gjort det, saasom den Herre Gud intet Unyttigt gjør. Og naar nu de nødvendige Penge til at uddille saadanne Anlæg ikke er for Haanden, — nu, hvad vi ikke har, det har Andre, og den kjære Gud bøier da Hjerterne, saa der kommer noget sammen. Kun den nødvendige Tillid til Gud, Gotthilf! Tillid til Gud er den bedste Duffekvist, den bringer Skatte frem.“

Hvad skulde Gotthilf gjøre ligeoverfor en saadan Bevisførelse? Han sagde altsaa: „Nu da i Guds Navn!“ og købte den omtalte latinske Bog til Fredrik.

Saa gik det løs med Studeren. Drengen gik rask fremad; thi han besad de tre Ting, der hører til Studium: en hurtig Opfatning, en god Huskommelse

og Fernslid. Da et Aar var gaet, pakfede Moderen hans Sager sammen og bestilte Plads hos en Fragtemand, der skulde befordre ham til Bhen, — den samme By, hvor ogsaa Ernst og Anna søgte Skolen. — Den kjære Gud havde allerede vist sig som den, der ved at skaffe Udvei, hvor Mennessene er fomme tilbunds i Pengepungen. En Slægtning af Arnolds derinde i Bhen havde han givet Hjerte til at tage Fredrik i Kost for en ringe Betaling. — Et halvt Aar efter fik han ogsaa Triplads paa Skolen paa Grund af sin Slid og sin gode Opførelse, — havde det saa nogen Nød? Nu kom det kun an paa, at Fredrik ikke gik tilbage, men marscherede skarpt videre paa den Vej, hvorpaa han var slaet ind. Og det gjorde han ogsaa.

III.

„Stjernens“ Bært i Blonsdorf havde Huset fuldt af Gjester. Bønderne holdt et Kommunebestyrelsesmøde, drak M dertil og smogede af sine korte Piber, saa at Skjenkestuen saa ud som en Skorfsten, naar der skal røges Skinker og Spegetjød. Der forhandlede nærmest om Anskaffelsen af en ny Brandsproite, da den gamle havde faaet Astma, dernæst om Valget af en ny Natvægter, da den gamle var død.

Da man moissommelig var bleven sær- dig med de to Gjenstande, der stod paa Dagsordenen, reiste Sognefogden Jeremias Albrecht sig, en liden, haandfast, undersætsig Mand med kloge Dine og et energisk Træk om de smale, sammen- knebne Læber. „Endnu Et har jeg at forebringe“, sagde han med sin faste, bestemte Stemme, hvori der altid laa Noget, som gjorde, at man maatte lytte til, hvadenten man vilde eller ikke. „Bliv

*) „Eine Ach- und Krachstelle.“ D. A.

samlert endnu et Dieblif, det skal ikke vare længe."

De, der allerede havde reist sig, forføiede sig atter til sine Pladse og holdt opmærksomt inde med Rogningen.

"Hvad vor Skolelærer Arnold er for en", begyndte Sognefogden, "har vi allerede længe vidst, og Skoledirektøren havde nu nylig ved Bistatsen ikke havt nødig i det Vide og Brede at forklare os det. Der gives i fem Miles Omfreds ingen som han, og siden han kom til Landsbhyen, er der kommet en ganske anden Skik paa vore Born, ja endog de Gamle tager Exempel af ham. Vor Skolelærer er en Hædersmand. Men os geraader det ikke til Vre, om vi rosligt se paa, at han med sin store Familie nages af Næringsforger. Ja, det er en Skam for Blonsdorf, at vi lade en saadan Lærer slippe os ud af Hænderne. En Skam er det, at han af Roden drives til at se sig om efter en anden Post."

"Har han gjort det?" spurgte en Stemme i Flokken, der klang ligesom Storbondens Stemme.

"Javist har han det, og hvem vil fortænke ham deri? Dundersiederne vil have fat i ham, og de faa ham ogsaa, dersom vi ikke lægge os imellem."

"Saa gaa hen, Sognefoged, og gjør et ydmygt Knæfald for ham," sagde Storbonden haanende, idet han skjød sit Glas fra sig.

Sognefogden kastede et hurtigt, skarpt Blik paa Taleren og fortsatte: "Nei, her blot den kloge Fiske! Saadant et Knæfald skalde formodentlig betyde: For Alt i Verden, Hr. Skolelærer, vær dog ikke saa dum at drage bort til en Landsbhy, hvor I kan spise Eder mætte, hos os har I det meget bedre, hos os har I den Vre at kunne sulke! — Men Spøg tilside, Arnold maa vi for enhver Pris beholde, og dertil gives kun et Middel:

Lønstillæg, og til at tilveiebringe det gives der kun en Ve: Kommuneskat. Hvem stemmer for?"

I Bærelset blev det stille som i en Kirke. Bønderne lod Hovederne hænge og kløvede sig bag Ørene. Naar det gaar løs paa Pengepungen, da faa Mange Hjerteknib. At de kunde være stolte af sin Lærer, det vidste de Alle, paa nogle Enkelte nær, der enten var for dumme til at forstaa og statte det, eller personlig havde Noget imod ham. Men en ny Kommuneskat? O ve, der var allerede Skatter nok, efter deres Mening mere end nok. Det Ord "Skat" har overhovedet for Bønderne, ligesom for mange Andre, allerede i og for sig en skrækkelig Klang.

Efter en Stunds Forlob, gik der en Hviften og Summen gennem Forsamlingen, Hovederne nærmede sig til hverandre, som om den Ene vilde gjøre den Anden en hemmelig Kjærlighedsærklæring.

Snart efter reiste Storbonden sig med et Ryk, satte Brillerne tilrette og raabte paa sin stoiende og stammende Maade: "Sognefoged, I lader, som der i den hele Verden, hele Verden ikke gives nogen anden saadan Sko—Sko—Skolemester som Arnold. Jeg siger: Naar han med Bold og Magt vil bort, vil bort, saa lad ham løbe, vi faar nok snart en Anden, en Anden."

"D ho Fiske," svarede Sognefogden opbragt, "I har talt viselig: I har anbragt Eders Born i den store Stad, hvor Dannelsen formodentlig bliver proppet i dem med Steer, — ja, de er jo allerede saa dannede, at de i Ferierne ikke mere kan se paa Landsbhybornene eller hilse paa vagne Folk. — Naa, det bliver Eders egen Sag, om I har Plads for saadan Slags Dannelse; men her dreier det sig ikke om Eders Bringta,

her gjælder det et Kommune=Anliggende, som Enhver faar tage Del i. Jeg siger nok engang: vi maa give vor Arnold et Konstillæg! Ikke mindst nu, da han holder Fredrik paa Høiskolen, er det usfelt bevendt med hans Hus."

Storbonden reiste sig atter med stort Bulder, og al den Gift, der flød i hans Aarer, traadte talende frem, idet hans Dine lynede uhyggeligt gennem Brillenglasfene. „Der er det, Hundene ligger begravet! Hvem har bedet ham om at holde Gutten i Hovedstaden, naar han ikke har Eone dertil? Den, der vil høit tilveirs, høit tilveirs, faar først se efter, om han ogsaa har de nødvendige Penge dertil. Skal vi endog hjælpe Hovmodet paa Venene? Jeg giver ikke en eneste Skilling dertil, og hver den, der er klog, gjør som jeg, som jeg."

En Del Stemmer mumlede halvhoit: „Storbonden har Ret! Det skulde Skolemesteren ikke have gjort. Er hans Søn for god til at lære et ærligt Haandverk som en af vore, saa er ogsaa vi for gode til at fodre hans Hovmod."

Storbonden nikkede opmuntrende til sine Meningsfæller; men Sognefogden slog saaledes i Bordet, at Alle for sammen og blev taus. Med et Ansigt rødt af Brede raabte han: „Slam Eder dog, I derborte paa den bagerste Bænk! Jeg havde ikke troet, at der boede slige Evarerdrivere i Blonsdorf. Nuvel! Jeg ser nu bort fra en Kommunefat; men de, der af fri Villie vil gjøre Noget for vor Skolelærer, træde over til mig!"

Fire, fem Bønder sluttede sig til Sognefogden, lidt efter lidt kom endnu nogle, og tilsidst sad Storbonden alene med Stomageren og Væveren.

Det blev nu nærmere aftalt, hvorledes Sagen skulde gribes an, og Beslutningen var snart fattet. —

Endnu samme Aften forføiede Sogne-

fogden sig med stolt Ansigt til Skolehuset: „God Aften, Allesammen! Hør, hvad jeg har at sige: Slaa Eder kun Dunderstedt af Sinde! Hvad Dunderstedterne kan gjøre, det kan vi ogsaa! Vi skyder sammen, hvad der mangler, og det ikke pr. Stat og Tvang, men af fri Kjærlighed — naa, lumpne skal vi ikke vise os, derpaa giver jeg Eder mit Ord. Vil I under disse Dmstændigheder blive?"

Skolemesteren svarede: Naar han var kommet paa den Tanke at drage bort fra Blonsdorf, saa dreves han kun af Nøden, med tungt Hjerte vilde han stilles fra en Landsby, hvor han havde modt saa megen Kjærlighed og Tillid. Men naar der bødes ham en Mulighed for at blive, vilde det glæde ham mere, end han kunde udfige.

Sognefogden holdt Ord. Han gav Skolemesteren to Maal af sit Agerland uden Afgift, ogsaa de Andre gjorde sit Bedste og udleverede fra Kjøkken og Kjælder saa meget, at Skolelærertonen ofte havde sin kjære Nød med at skaffe Plads til det Alt sammen.

Storbonden saa sig paa denne Vis ganske forladt og hævnede sig paa Læreren ved bittert Nag og hemmelige Schikaner, der blev saa meget heftigere, jo roligere Skolemesteren tog det. Bønderne har altfor god Anledning til at ærgre og maltraftere sine Lærere, naar de vil lægge an derpaa. Til Tiendebrod, som Bonden har at levere til Skolen, behøvede han f. Ex. kun at tage det sletteste, ubrugeligste Mel og enten stege det for stærkt, saa at Skorpen brister af eller virke det slet, saa at det kjære Brod bliver klumpet og dødstegt. I Polserne kan han ogsaa blande alt Muligt, der ikke har sit Udspring fra et Evin. Og Eggene kan han jo først lade ligge en god Stund i Solen, før han afleverer:

dem. Dgaa paa en anden Maade kan han vise sin Ondskab, han kan levere paa en Gang, hvad man ellers pleier postvis at afgive i Aarets Løb. Følgen er da, at det ikke strax kan blive brugt og derfor maa tage Skade; thi at faa det solgt i Landsbhyen lader sig enten ikke gjøre eller kun ske med stort Tab. — Saadanne Schifarer gjorde Storbonden slittigt Brug af.

Hvad var det da, han havde imod Hædersmanden? De glødende Kul var allerede for længe siden sluknede og brændte til Afte. Man glemmer saa hurtigt modtagne Velgjerninger! Ja, der gives dem, som man ved Velgjerninger ikke gjør sig forbundne, men tværtimod siendstfinede. Mig er det isæfald ofte gaaet saa. Storbonden har vel ogsaa været af det Slags Menneker.

Dette var dog ikke det Æneste, der nagede ham. Hovedsagen var Misundelse. Hvor gjerne vilde han ikke gjøre sig til af sin Ernst: „Min Ernst skal engang blive Doktor, blive Doktor!“ Det var det høieste Maal for hans Uergjerrighed, at En af Navnet Finte og det endog hans egen kjædelige Søn kunde sætte de to Bogstaver „Dr.“ som Sirat foran sit Navn. Men de Karakterer, Monsieur Ernst kom hjem med, tydede ikke paa en vordende Doktor; thi der prægede Treere og Firere i Rad og Række, og engang præsenterede en Femer sig ganske uopfordret. — Dette ærgrede, som man kan vide, Faderen. Men hans Uergrelse slog om til giftig Misundelse, da han fik høre, at Stolemesterens Fredrik det ene Aar efter det andet rykkede op i en ny Klasse og kom hjem med de mest udmærkede Karakterer.

Den arme Fredrik kunde se det paa Storbonden, at hans Hjertelag mod ham ikke længere var som før, og han vovede sig i Ferierne kun da til Ernst og Anna,

naar han vidste, at Bonden ikke var i Sigte.

Men hvorfor søgte han da at trænge sig ind i et Hus, hvor han ikke var vel seet? Nu, det var ikke Bonden og hans Kone, han vilde besøge, men kun Anna og Ernst, og de var endnu de gamle, med hvem han saa gjerne vilde være sammen. Og hvem var det vel, som paa hans Fødselsdag i al Hemmelighed havde sat en Flaske Johannisberger og den deilige lille Krandselag paa Bordet? Hvem var det, som ved et ukjendt Bud havde sendt ham et Par kostbare Sløiter og en stadsejlig Beltshue til Julogave? Han havde strax gjettet: „Det kan ingen Anden være end Anna,“ og da han siden fortalte hende om den hemmelighedsfulde Overraskelse og med det samme saa skarpt paa hende, blev hun ganske rød og ledede strax Talen hen paa noget Andet. Dgaa Ernst saa gjerne, at Fredrik kom, hvorvel hans Kjærlighed ikke var saa uegennyttig som Annas, men altid stod i Forhold til hans Feriearbejder.

Saaledes gif Barneaarene, og hvad der i Begyndelsen kun havde været en ubevist Følelse hos Fredrik, det blev han sig med den voxende Alder stedse mere bevidst: at Anna havde vundet hans Hjerte, og at han ikke kunde tænke sig Livet uden hende. — Og naar han nu saa Anna ind i Vinene, hvad saa han da? At, der straaede ham det bedste Haab imøde. Hvoraf kunde det ellers komme, at hendes Dine stedse fik en ganske egen Glands, naar han rettede sine paa hende? Hvordan gif det ellers til, at hendes Kinder altid fik en friskere Rødme, naar han sad ved hendes Side? Det kunde ikke være ganske tilfældigt og betydningsløst, det kunde ikke betyde andet end: hun har mig kjær. Naar Vinene tale et saadant Sprog, behøves der

Intet Ord, Hjertene forstaa hinanden uden nogen udtrykkelig Erklæring. Under disse Omstændigheder havde de begge et eget Velbehag ved at holde sin Hemmelighed skjult for Verden og beholde sin Lykke i Stilhed for sig selv.

Men hvortil skulde dette føre? Fredrik forfærdedes vistnok ved Tanken herpaa, naar han sammenlignede sin Armod med Annas Rigdom, naar han tænkte paa Storbondens Stolthed og Fiendskab imod hans Forældre. Ungdommens Forhaabnings- og Tillidsfuldhed forstod temidlertid altid at bortforklare denne Alvorstank. Det er jo saa Ungdommens Vis, at den fuldt ud nyder Dieblifets Glæde og ikke har Tid til at tænke paa Fremtiden, som maasse vil knuse det oplivende Haab og blytte Glæden om med Smerte.

IV.

Men nu indtraadte en stor Vending.

Storbonden var en rig Mand, der engang vilde efterlade sine Børn en anseelig Formue, og som Folk af hans Slags pleier, saa mente han: der maatte vel komme en Greve eller saadan en Hr. Bon for at fri til hans Datter. Dermed vil jeg ikke sige, at Storbonden virkelig for fuldt Alvor ventede en Greve; thi da havde det været nødvendigt, at Anna havde været en Skjønhed, og det var hun ikke, nei aldeles ikke. Et stod dog fast for det værdige Ugtepar: en Bonde behøvede slet ikke at melde sig, —

en Riddergodsbesidder eller en Amtmand, det gik an, eller i Mangel deraf saadan en anseet Bestillingsmand, en Studerende eller noget Egnende; thi Storbonden syntes selv at være noget fornemt Noget og bar derfor Guldbriklar, men med Binduesglas; thi se kunde han som en Gaupe.

Den Vending, hvorom jeg talte, var den, at Riddergodsbesidder- og Amtmandsforhaabningerne med Hensyn til hans Datter efterhaanden mere og mere dunstede bort for Storbonden. Og det gik saaledes til:

Barnepigen havde engang, medens Anna var Barn, ladet hende falde ned fra sin Arm. Derved havde Nygraden faaet en Skavank, der i Begyndelsen syntes uden Betydning og derfor blev upaaagtet. Men lidt efter lidt traadte Skaden tydeligere frem: Anna blev skjæv. Stræddersten Lisette opbød al sin Kunst for ved Kjølens Snit og ved indspjæede Vatpuder at tilveiebringe den nødvendige Balance, men det var Alt sammen spildt Noie, Anna blev mere og mere skjæv.

Forældrene saa det med stor Hjerteskvide; thi de maatte nu sige sig selv, at det ogsaa gik skjævt med deres Forhaabninger, og havde i den Anledning mange hemmelige Samtaler. — Hvad Resultatet blev af disse Samtaler, fik intet Menneske at vide, ialfald ikke foreløbig, — senere kom vistnok Alt for Dagen, og jeg kjender En, der har sældet Laarer derover. (Sluttet).

Golfstrømmen og de nyeste amerikanske Rystmaalingen.

Af P. Lauridsen.

(Stoffet til denne Afhandling er væsentlig hentet fra Kommandør Bartlett U. S. N.: „Recent Investigations of the Golfstream. Journal of the Am. Geogr. Society.“ 13 B. og „Petermanns Mittheilungen“ 1883. I.).

De amerikanske Rystmaalingen og Dybvandsundersøgelser i det karaiibiske Hav, den mexikaniske Bugt og langs de Forenede Staters Atlanterhavskyst ere isærd med at fremkalde en hel Omvæltning i den gjængse Opfattelse af Golfstrømmen, og da disse Undersøgelser ikke alene bevære lokale Temperatur- og Dybvandsforhold under Amerika, men i sine videre Konsekvenser ogsaa give helt nye Bidrag til en rigtigere Bedømmelse af denne meget omtalte Strøms Indflydelse paa Nordatlantehavet og af den klimatistiske Betydning for Europa, turde en kort Redegjørelse for disse Foretagender og deres Resultater have Interesse ogsaa for vore Læsere.

I de sidste halvhundredte Aar har Theorien om Golfstrømmen gennemløbet en meget mærkelig Udviklingsfase. Vore Tidss Geografer have ikke, saaledes som Franklin og Kennell, indskrænket sig til at tale om Strømmen i de Egne langs Amerikas Kyst, hvor den med Sikkerhed kan paavises, men de have ført den ud paa stadig større og større Vidder, saa at den tilsidst med sine mange Forgreninger kom til at omfatte hele den nordlige Halvkugle. Fra en meget snever Basis ved Floridastrædet breder den sig i vore nuværende kartografiske Arbejder som en mægtig Vifte ud over det mange hundrede Mil brede Nordatlantehav, og enhver Strømbewægelse i dette er sat i Forbindelse med og betragtes som en Sidegren eller et Udslag af den. Hele Europa dukkede saaledes ned i dens Strømomaade. Gjennem Gi-

braltarlobet naaede den ind i Middelhavet, ved Kennellsstrømmen i den spanske Sø og ved Sidegrenene over Nord- og Østersøen omslyngede den hele Mellem-europa, medens dens Hovedaare løb op forbi Færøerne for til Vestre at omfatte Syd-Island og til Øvre den norske Kyst, ja den skulde endog saa trænge dybt ind i Polarhavet og kunne spores ved Syvøerne Nord for Spitsbergen. Men ikke engang her, kun 10 Bredegrader fra Polen, skulde dens opvarmende og frugtbargjørende Indflydelse standse. Store Autoriteter som Dove, von Baer, Admiral Lütke og Nordenfjöld ville endog saa have sporet dens Indflydelse langs op med Novaja-Semljas Kyster, og under den hidstige Feide om et aabent Polarhav spillede den en meget fremragende Rolle. Mænd som Kane, Dall og Findley mente at kunne forfølge den langs Nordranden af Jordens store Kontinenter, saaledes at den tilsidst som en lydgaende Strøm gennem Baffinsbugten atter skulde finde Vej ned i Atlanterhavet og mødes med sig selv ved Newfoundlandshankerne. Dette er den nuværende Theoris yderste Hypotheseer.

Men hertil svare ligesaa mærkelige Anstuelser om de hydrografistiske Forhold i dens egentlige Strømlob under Amerika. Den skildres som en mægtig „Flod i Havet“. Fra det karaiibiske Hav sætter den ind i den mexikaniske Bugt for at beskrive et Kredsløb i denne og under en uhyre Hastighed og med høi Varmegrad at udmunde i Atlanterhavet gennem Floridastrædet. Langs de Forenede

Staters Østkyst skulde den da fortsætte sit Løb i en dyb Depression eller Seng med underjordske Breder til begge Sider som en Flod. Men selv i denne Dal skulde der findes steile Høiderygge, som formentes at løbe parallelt med Alleghanybjergenes Rækker og at dele Strømmens Vandmasser i Striber eller Baand af saa forskjellig Varmegrad, at man endog saa taler om dens varme og kolde Arer. Strømmens Vandmasser naa ingensteds ind til den amerikanske Kyst, men begrænses af den saakaldte „kolde Mur“ eller en Modstrøm af koldt Vand, ligesom man ogsaa ansaa det for bevist, at den næsten i hele sin Længde ikke naaede Haabunden, men løb hen over et Røg stærkt afkjølet Polarvand, der laa som en Bude mellem det varme Vand og Bunden.

Efter disse korte Omrids af den gjængse Opfattelse af Golfstrømmen skulle vi gaa over til at omtale de nyeste amerikanske Undersøgelser.

Allerede i Firtierne begyndte det amerikanske Kystmaalingsbureau at rette sin Opmærksomhed paa Golfstrømmen og dens store Betydning for Atlanterhavets Befæltning, og under Ledelse af den befjendte Professor Bache underkastedes Strømmen en systematisk Analyse eller maatte rettere Anatomi, idet den inddeltes i Sektioner, der gjenarbejdedes ved Tværsnits Dybde- og Temperaturmaaling fra Kysten og ud til dens østlige Grænselinie i Havet; men skjønt disse Arbejder samlede et i mange Henseender brugbart Stof, førte de paa Grund af Datidens mangelfulde Instrumenter ikke til et fuldstændigt Resultat, og afbrødes desuden af Borgerkrigen. I de sidste 10 Aar ere de blevne gjenoptagne med fornøjet Kraft og med de vidtrækkende Erfaringer og forbedrede Instrumenter, som vor Tid særlig paa

Dybdeundersøgelsernes Omraade har vidst at forskaffe sig.

Sjælen i det smukke Foretagende er Bureauets nuværende Chef eller „Superintendent“, Mr. Patterson; den berømte Zoolog, Prof. Agassiz ved Howard College i Massachusetts har deltaget i flere af Togterne som Repræsentant for sin Videnskab og holdt en Række veiledende Foredrag om de indhøstede Resultater, men selve Maalingerne ere udførte af Kommandørerne Howell og Sigbee i den mexikanske Bugt, og paa Dampskibet „Blake“ har Bartlett fulgt Golfstrømmen i hele dens øvre Løb fra Barbados, hvor den sonderer sig fra Ækvatorialstrømmen, op igjennem det amerikanske Middelhav og Floridastrædet og langs den amerikanske Kyst til Kap Hatteras i Nord-Carolina. De første Aar af denne lange Undersøgelserperiode anvendtes udelukkende til Studiet af Dybdeforholdene og Strømningerne i det karaimiske Hav og den mexikanske Bugt, men i 1881 tog Bartlett fat paa Strømmen i det atlantiske Hav fra Floridastrædet. Paa en Strækning af næsten 10 Bredegrader udførte „Blake“ parallelløbende Stød fra Kysten og ud til Strømmens østlige Grænselinie. Disse Stød eller Tværnit ligge ofte kun to og i Gjennemsnit kun 5 engelske Mile fjernede fra hinanden. Her blev, foruden de sædvanlige Dybdeundersøgelser som Bundstrabninger, Indsamling af Vandprober og Repræsentanter for Dybdefaunaen, foretaget Temperaturmaaling paa hver 30 Favnes Dybde og anstillet nøiagtige Jagttagelser over Strømningens Retning og Hastighed.

Kommandør Bartlett betragter Golfstrømmen som en umiddelbar Forsættelse af den store Ækvatorialstrøm, der gaar tværs over Atlanterhavet. Idet denne

Strøm støder imod det sydamerikanske Fastland, tvinges den imod Nord og spaltes i en Række Forgreninger. Saa meget Vand, som Pladsen tillader, løber mellem Nordfiden af Kontinentet og Den Grenada ind i det karaibiske Hav, men denne Abning er langt fra tilstrækkelig til at optage den hele Vandmasse, som derfor søger i nordlig Retning langs de smaa Antiller og de underjoiske Banker, der forbinde dem, og naar ad enhver passende Abning, men særlig i Strædet mellem Grenadierne og Barbadoes og ligeledes gennem Windward-Passagen mellem Haiti og Kuba ind i det karaibiske Hav. Men selv herfra iagttages tydelig en nordgaaende Strøm, der imellem Kubas Østkyst og Bahamabanterne løber op til Floridastrædet, for først her at kunne forene sig med Golfstrømmen. Paa hele den Vej er Ækvatorialvandet blevet stærkt ophedet af den tropiske Sol over forholdsvis flade Banker, og denne Opvarmning fortsættes yderligere i det karaibiske Hav, hvor Passatvinden driver Vandet op imod Centralamerikas Kyst, og hvor der efter Bartletts Mening kan paavises et Kredsløb i hele Havets Vidde. Desuden ere Temperaturforholdene i og over dette Hav særdeles gunstige for en saadan Opvarmning. Bundvandet i dette 2000 Favne dybe Bækken er $2\frac{1}{2}$ Grad varmere, end Vandet paa tilsvarende Dybder i det aabne Atlanterhav, og det beskyttes mod de kolde Understrømningers Indtrængen ved en 1300 Favne høi underjoisk Vold, hvorpaa de vestindiske Der hvile. Denne Temperaturforskjel mellem saa nærliggende Havdele er meget mærkelig, og da den neppe kan tænkes opstaaet ved Luftertemperaturens Indflydelse, ledes man til den Slutning, at Randen om dette Bækken maa være dannet paa en Tid, da Bundvandet i

Atlanterhavet havde en betydelig højere Varmegrad end nu.

Det karaibiske Hav er saaledes Golfstrømmens Moder. Her samles og opvarmes de forskjellige Strømgrene, hvoraf den dannes, og disse mødes i Yufatankanalen for derfra at naa ind i den mexikanske Havbugt. Men her ere Forholdene meget afvigende fra den gjængse Opfattelse. Professor Hilgard, der ligeledes er knyttet til de amerikanske Kystmaalinge, har nylig i Videnskaberne Selskab holdt et Foredrag om dette interessante Punkt og paavist, at Golfstrømmen, saa langt fra at udføre en Kredsbewægelse i Bugten, meget mere fortsætter sin Vej i ret nordlig og østlig Retning imod Floridastrædet, saaledes som dens Vej allerede er bestemt af Yufatanplateauet, og at den ikke i mindste Maade staar i Forbindelse med de lokale og langsomme Strømninger, der forefindes i dette Indhav. — Umiddelbart foran Floridastrædet modtager den endnu de Forstærkninger, som langs Kubas Østkyst tilføres den fra Ækvatorialstrømmen, og først naar den træder ind i det nævnte Stræde, er dens Dannelsesproces afluttet.

I Floridastrædet er det saaledes muligt at maale de Vandmasser, som Strømmen sender ud i Atlanterhavet. Mellem Jupiter Inlet paa Fastlandssiden og Memoryklippen paa den lille Bahamabank er Strædet 48 engelske Mil bredt, hvilket med andre Ord vil sige, at det i Sammenligning med Nordatlanterhavet er lige saa forsvindende lille, som Beltet mellem Fredericia og Strib er imod Østersøen. Strædet har heller ikke den umaadelige Dybde, som man tidligere, for at kunne begrunde og forklare Golfstrømmens store Indflydelse, har villet tillægge det. Dets dy-

beste Punkter (439 Favne) ligge 15—1600 Favne over Atlanterhavets Bund, og det har ikke engang en Femtedel af Oceanets Gjennemsnitsdybde. Alene disse Tal ere tilstrækkelige til at anvise Golfstrømmen en langt beskednere Virksomhed end den, man har villet tillægge den. Dens Gjennemsnitsflade i Floridastrædet er omtrent 430 Mill. Kv. Fod, og med en Hastighed af 3 Knob giver dette et Vandvolumen af 436,000,000 Tønder i Døgnet, men denne Vandmasse, hvor betydelig den end synes, er langt fra tilstrækkelig til at dække det 100,000 Kvadratmil store Atlanterhav fra Vestindien til Nordkap med en selv nok saa tynd Skive af varmt Vand. Nordatlantehavets Opvarmning kan derfor ikke udelukkende skyldes Golfstrømmen.

Men dette bliver endnu indeligere, naar vi forfølge Strømmen videre. Imellem Floridastrædet og Kap Hatteras i Nord-Carolina have Bartletts Undersøgelser fremfaldt en hel hydrografisk Revolution. Paa hele denne Strækning har Golfstrømmen en meget ubetydelig Brede, varierende mellem 50 og 100 engelske Mil, og istedetfor den meget omtalte dybe Depressjon eller Seng, hvori den skulde flyde, fandt Bartlett, at den løber hen over et Høidedrag eller et underjordisk Kystplateau, der ligger indtil 17—1800 Favne over Oceanets Bund. Ud for Byen Charleston viste et Sæt Dybdemaalinge tværs over Strømmen saaledes følgende Tal fra Vest til Ost: 142—198—225—217—236—229—258—334—382—364—337 Favne. Her ere altsaa ingen pludselige Spring, men Havbunden sænker sig jævnt ud imod de store Oceanedybder, der, som bekendt, naa til 2000 Favne og derover. Egeledes foretog Bartlett en Række Maalinger i Strømmens Midtlinie eller Axe,

men ingen af disse viste en større Dybde end 400 Favne. Den er altsaa i en meget fremtrædende Grad en Kyststrøm og flyder hen over Nordamerikas underjordiske Soffel, et trekantet Plateau, hvis Grundlinie maa søges ud for Bahama-bankerne, Toppunktet ved Kap Hatteras, hvor de store Dybder træde umiddelbart ind til Kysten, og dens Længdebegrænsninger i de Forenede Staters Østkyst og 500 Favnes-Kurven i Oceanet*). Den tidligere Forestilling om en Seng eller dyb Depressjon er opstaaet ved feilagtige Maalinger og er et godt Exempel paa, hvilke Vanstæligheder Tekniken har havt at overvinde paa dette Omraade, inden den ved forbedrede Instrumenter kunde opnaa tilforladelige Resultater. Den stærke Strømning drev nemlig Lodlinien ud til Siden, og denne kom derved til at vise altfor store Dybder, en Feiltagelse, som selv ikke Challenger-Expeditionen**) har kunnet frigjøre sig for. Bartlett har gjennemgaaende maattet reducere de tidligere angivne Dybder med en Trediedel, og af samme Grund ere Temperaturangivelserne heller ikke til at stole paa. „Skjønt jeg maalte paa samme Punkt og paa samme Tid af Aaret som Øitnanterne Masitt og Craven tidligere“ — siger han — „var der dog en Forskel mellem vore Temperaturangivelser af 11 Gr. F. Deres Thermometer naaede sandsynligvis aldrig Bunden.“ Efter Bartletts Undersøgelser er der i Virkeligheden ikke nogen betydelig Forskel mellem Varmen i Golfstrømmen og i de omliggende Egne af Atlanterhavet. Ved

*) En Kurve σ : en Krumning.

**) Skibet „Challenger“ udgik fra Portsmouth i December 1872 for i Løbet af nogle Aar at gjenmetynde de store Vædenshave: Atlanterhavet, det indiske og stille Hav, og undersøge deres Naturforhold. „F. S.“ Red.

Floridastrædet har dets Overfladevand ganske vist en Sommersvarme af 83 Gr. F., men Bundvandet er allerede nogle Grader koldere, og ud for Charleston og paa Georgsbanterne fandt han ved Maalinger i Juli Maaned en Bundtemperatur af kun 40—46 Gr. F. paa indtil 380 Favnes Dybde, ja i Høide med Charleston og Ost for Golvstrømmen iagttog han gjentagne Gange en mod Sydvest sættende Strøm med omtrent ligesaa varmt Vand som Golvstrømmen og med en Hastighed af to engelske Mil i Timen.

Men Kommandør Bartlett har ogsaa tilintetgjort de øvrige Theorier. Strømmen løber ikke hen over en Pude eller et Underlag af Polarvand, men naar i hele sit øvre Løb Bunden, og i Strømmens Midte fandt han, selv i 400 Favnes Dybde, Grunden lige saa renvasket som Leiet i en Bjergbæk, og Bundproverne bestod udelukkende af nogle Koralskumper uden Dynd, Slam eller andre animaliske Rester. End imod Kyften findes heller ingen „kold Mur“, men Vandet her er i Hovedsagen overfløende Golvstrømsvand, og Temperaturmaalinger til begge Sider af Strømmen gav, som sagt, kun en meget ringe Forskjel. Den kan derfor heller ikke paavises ved Hjælp af Thermometret, saaledes som man tidligere har paastaet, men maa hovedsagelig kjendes paa Bevægelsen. I Gjennemsnit tilbagelægger den $\frac{2}{3}$ engelske Mil i Timen, men er forøvrigt meget uregelmæssig i sit Løb. Dens største Hastighed er lidt over en dansk Mil (lig fire og tre Femtedel engelske). Betegner man dens forskellige Hastigheder med Farver, vil det sees, at den paa to Punkter, ud for Lybel Fyrtaarn og Okrafote, flyder meget langsomt for pludselig i Høide med Charleston og Kap Hatteras at indvinde sin oprindelige

Hastighed igjen. Heraf maa slattes, at den paa disse Punkter møder midlertidige Hindringer af en eller anden Art, efter hvis Overvindelse den igjen fortsætter sit Løb med fornøjet Kraft. Ved Kap Hatteras hidrører denne Hindring fra Labradorstrømmen, som her møder den. Den kolde Strøm følger de store Oceandybder, men da Kystplateauet pludselig falder af til 2000 Favnes Dybde umiddelbart under Kap Hatteras, bringes Golvstrømmen ud over Labradorstrømmen, og der opstaar en betydelig Bevægelse i Havet. Den hele Labradorstrømmen her dukker ned under Golvstrømmen og følger 2000 Favnes-Kurven lige til Ækvator, eller om en Del af den, efter at den over Kystplateauet er naaet ind paa Indresiden af Golvstrømmen og er bleven stærkt opvarmet, fortsætter sin Vej syd paa og danner Hindringerne ved Charleston, ere Spørgsmaal, som endnu vente sin Løsning. Bartlett har ved Charleston dog ikke funnet paavise Vand med Labradorstrømmens Temperatur, og blandt andre gamle Forestillinger synes han ogsaa at have tilintetgjort den, at den arktiske Strøm som saadan skulde fortsætte sig under Golvstrømmen til den mexicanske Haabugt eller endog blot til Floridastrædet.

Det fortjener endnu at bemærkes, at de mærkelige Striber eller Bånd af koldt Vand, som skulde vise sig overalt i Strømmens hele Brede og Dybde, kun ere rent overfladiske Fænomener hidrørende fra Regnsky eller andre tilfældige Temperaturforandringer, og de forsvinde ganske et Par Fod under Havfladen.

Men hvad fremfalder da den høie Temperatur i det nordatlantiske Hav? Dette Spørgsmaal staar for Dieblirket paa Dagsordenen over hele Europa, det er tilmed af overveiende meteorologisk

Natur og endna langt fra tilstrækkelig oplyst, og vi kunne derfor kun ledsage det med et Par affluttende Bemærkninger. De sydvestlige og vestlige Vinde, der blæse over det nordatlantiske Hav, føre de sydlige Egnes varmere Vand op paa høie Bredegrader og udføre det Arbejde, man hidtil uden tilstrækkelig Hjemmel har tillagt Gølfstrømmen. Vor Tids hydrografiske Studier føre bestemt til den Overbevisning, at Vindene ere de egentlige Aarsager til Havstrømningerne. Ved konstante eller fremherskende Vindes Indvirkning paa Havsladen opstaa de saakaldte Driftstrømninger, som dernæst i Snevringer, under Kyster eller andre Steder, hvor Vandet af tilstedeværende Skranter ophobes, gaa over til de egentlige Havstrømninger (stream-currents), der have et af Vindene uafhængigt Løb. Gølfstrømmen er et godt Exempel paa en Strøms Dannelsesmaade; men idet den forlader Amerikas Kyster og naar ud i det aabne Hav, udvisses dens Karak-

ter som egentlig Havstrømning, og en Del af dens Vandmasser indgaa da som en Faktor blandt mange andre i den nordatlantiske Drift. Paa denne Maade forklares paa den naturligste Maade de mange Experimentér med drivende Flasker og Plante- og Driptommerdriften op til arktiske Egne, saavel som de lokale Strømninger under Island, Norge og Spitzbergen, thi istedetfor at være Udløbere af en næsten allestedsnærværende Gølfstrom ere de meget mere lokale Resultater af den nordatlantiske Drift, der i de Egne, hvor de optræde, maa støde paa Skranter og gaa over til virkelige Havstrømninger. Ligeledes er det urimeligt at tale om Gølfstrømmens Udeblivelse som en Grund til strenge Vintre. Vort Klima afhænger væsentlig af Vindretningerne over det atlantiske Hav og af, at de derved fremkaldte varmere Luftlag føres ind over os.

(Danst Nat.-Tid.)

Verdens Ordning.

(Et Kapitel af Herman Fids Bog: „Der er en Gud.“)

Aftenen fandt atter Vennerne i Haven, hvor de betragtede den prægtige Stjernehimmel.

„Hvor herlig“, sagde Rudolf, „er dog den Ordning, som hersker i Skabningen og forbinder alle dens Dele til et harmonisk Hele. Denne Ordning henviser til en Ordner, der fuld af evig Visdom har anvist alle Skabninger den Stilling, de skulle indtage i Verdensbygningen.

Til Bevis herfor tjener den ligelige

Fordeling af Stjernerne. Over den hele Jord hvælver sig den prægtige Himmelhvalving, der om Natten oplyses af lysende Stjerner. Eller gives der nogensteds et Land, hvis Beboere maa undvære Synet af Stjernehimlen? Hvor frugteligt vilde ikke Synet af Natthimlen være, der som den ikke oplystes af nogen Stjerne, men var sort som Dødens Skjgger. Der gives vistnok paa Himlen nogle dunkle, stjerneløse Egne, hvor heller ikke den stærkeste Riffert formaar at finde

nogen Stjerne. „Abninger,“ som den berømte Astronom Herichel siger, „hvor vi virkelig se gennem Stjerne- laget.“*) Der synes Himmelen ganske fort. „Himmelen,“ siger Huygens om et saadant Sted i Orions Sværd, „viste sig ganske fort. Det saa derfor ud, som om der her gaves en Abning, en Afbrudelse.“ Det mærkværdigste Sted af denne Art er den sorte Plet i det hvide Kors, den saakaldte Kulstæk (coal-bag), som ikke er synlig i Europa. Dette Rumms paafaldende Sortthed er ogsaa synlig for det blotte Øie. Dog ere disse stjerneløse Steder i Sammenligning med det hele stjerneløse Himmelsrum kun forsvindende smaa. Hvorhen vi end se, aldrig træde os større stjerneløse Dræner imøde, hvis trostesløse Morke ængster os. Det himmelske Landskabs Skjønhed forhøies ogsaa særdeles tiltalende derved, at nogle Egne af Himmeldækket glimre med søregen Herlighed ved Stjernernes Mængde og Bragt og ved den Maade, hvorpaa de ere grupperede, medens andre Egne ere fattigere paa Stjerner. I denne underfulde Fordeling af Stjernerne straalere Etærens Visdom os imøde, som ordner alt paa det Herligste.

Det samme gjælder om Stjernernes regelmæssige Bevægelse. Hvem kan tælle de Millioner af Stjerner, som gaa sin stille Bane over vore Hoveder? For os er Mængden af dem umaadelig. Astronomerne antage, at der er over 20 Millioner Stjerner, som ere synlige for de stærkeste Riffterter. Og alle disse tallose Stjerner lyde den uforanderlige, faste Lov, som deres Staber har foreskrevet dem. Saa mangfoldigt og kunstigt end deres Baner ere slungede sammen, saa hemmer og hindrer dog ikke den

ene den anden. Ingen viger hverken til Høire eller Venstre af fra Veien, som den Almægtige har anvist dem. Ligesom i en kunstig opstillet Slagorden rykker den himmelske Stjernehær frem uden at tabe sin Orden. Alle vide Ti- men for sin Dpgang og fuldende sit Om- løb i den bestemte Tid. Og allerede i Martusinder have Stjernerne paa Him- melen vandret frem, uden at deres regel- mæssige Bevægelse er bleven afbrudt en eneste Gang. Lader os derfor glæde os over, at vi staa under Guds vise og faste Regimente, som styrer Alt saa sikkert efter sin Villies Raad!

Dog, vi ere vante til denne Ordning. Men tænk dig engang, at Himmellege- mernes regelmæssige Bevægelse kom i Uorden, at Stjernerne pludselig rullede uordentligt og forvirret om hinanden og stødte sammen, at Sol og Maane løb hurtigt over Himmelen som Stjernesud, eller forgiæves lode vente paa sin Dp- gang, — hvilken Forstrækelse vilde ikke da gribe Menneskene. Da kunde man trygt paastaa, at det blinde Tilfælde eller den døde Materie herskede. Men nu ere alle Stjernernes Bevægelser og Om- løbstider ordnede efter bestemte Love. Disse Love ere saa klare og bestemte, at Sol- og Maaneformørkelse og andre Fænomener paa Forhaand kunne bereg- nes derefter. I Martusinder har dette Himmeluhrs (saa kan man kalde Stjer- neverdenen) regelmæssige Gang ingen Forstyrrelser været underkastet. Derved bliver det indlysende for Enhver, som ikke trodsigt forlaster Sandheden, at der er en alvis Gud, som leder og ordner Stjernernes Bevægelser.

Dog, ikke blot Himmelen, men ogsaa Jorden aabenbarer os de vidunderligste Ordninger, som forkynde os en alvis Guds Tilbørelse med soleklar Visshed. Jeg vil nu blot gjøre opmærksom paa en

*) Kosmos, Udkast til en nyttigt Verdensbe- skrivelse af A. v. Humboldt, S. 462, 76, 514.

Kjendsgjerning, som interesserer os mest, fordi den angaar os selv, nemlig det lige Tal af begge Kjon. Derom siger Hufeland: 1. „Blandt Dyrene har i Regelen Hunfjønnet i Tal en bethdelig Overvægt over Hanfjønnet. 2. Men i Mennefteslægten alene er det en fastflaaet Lov, at Mandfjønnet ved Fødselen har en liden Overvægt over Kvindfjønnet, et Forhold som 21 til 20, hvilket dog allerede ved det 14de Aar atter ophæves, saa at Kjønnenes fuldstændige Lighed atter indtræder. 3. Dette bestemte Forhold finder Sted over den hele Jord og er i alle Himmelegne det samme. 4. I enkelte Familier viser sig intet Spor deraf. 5. Hvor flere Familier bo sammen, fremtræder det i en Række af 10 til 15 Aar. 6. I et Antal af 10,000 Mennefter hvert Aar. 7. I et Antal af over 50,000 Mennefter hver Maaned. 8. I et Antal af over 100,000 hver Uge. 9. I 10 Millioner hver Dag. 10. Uligheden i de mindre Antal Fødte ophæves med Tiden og forvandles til Grundforholdet. 11. Det samme sker ved den større Mængde af samtidige Fødsler. 12. Der ligger altsaa til Grund en Lov, som paa en Gang er bunden til Tid og Rum. Thi uden en saadan Lov skulde den ligelige Fordeling af begge Kjon paa ethvert Punkt af Jorden være umulig.“

Her staa vi foran et Fænomen, som fylder os med Forbauselse og Beundring. Den menneskelige Slægt har eksisteret i omtrent 6000 Aar. Den har udbredt sig over den hele Jord. Den bor under alle Himmelftrøg og er udsat for de mest forskjellige Klimaters Indflydelse. Den har fra sin Begyndelse af gennemgaaet de største Katastrofer og Omvæltninger. Jorddrystelse, Pest, Hungersnød, Krig og Revolutioner ere gaaede over den. Inden den findes de største

Forffjelligheder i Dannelse. Mange Folk leve i den dybeste Barbaries Tilstand, medens hos andre Kunster og Videnstaber staa i sin høieste Blomstring og dog hersker altid og overalt den samme uforanderlige Lov, som stedse opretholder begge Kjons lige Størrelse.

Hvor vigtig denne Ordning er, behøver intet Bevis. Paa den beror det menneskelige Samsunds Bestaaen. Fødtes der kun Dreng eller kun Piger, saa vilde den menneskelige Slægt inden kort Tid dø ud. Var Fødselen af Dreng eller Piger uforholdsmæssig fremherskende, saa var Uegteskabet for mange en Umulighed. Saaledes ligger i den lige Størrelse af begge Kjon den første Betingelse for, at Familier kunne grundes og blomstrende Stater dannes.

Hvorledes forklare vi os dette Fænomen? Du siger maaske: Det er en Grundlov for den menneskelige Natur. Rigtigt, men hvem har givet denne Lov? Hvem har opretholdt denne Ordning indtil denne Stund? Gudsfornegeterne svare: Tilfældet, den døde Materie, eller en ubevidst Aand. Dette Svar er en Forhaanelse af den menneskelige Fornuft. Saaledes kan kun den tale, der enten med Hensigt lyver, eller ikke besidder sund Menneftesforstand. Thi ogsaa den spageste Forstand maa indse, at noget Dødt og Ubevidst ikke kan være Aarsag til en Ordning, som omfatter Menneftene til alle Tider og i alle Lande.

Der gives paa vort Spørgsmaal kun et Svar. Tilbedende maa vi udraabe: Gud har skabt os og ikke vi selv. Det er heller ikke sandt, at Gud, efterat han har skabt Verden, har overladt den til sig selv. Gud gjør det ikke som den Kunstner, der, efterat have gjort Uhrret og trukket det op, gaar fra det og ikke videre beskriver sig om det. Naturen er intet dødt Uhrverk, som gaar af sig

selv efter bestemte Love. Den er meget mere den Alt virkende og opholdende Guds Verksfæd.

Dette erkjende vi af begge Kjønns lige Størrelse. Her træde os to Ting imøde, en bevidst Hensigt, som vil den mennefskelige Slægts Opholdelse, og en uendelig Visdom, som naar denne Hensigt ved de hensigtsmæssigste Midler. Dette tvinger os til den Slutning, at der er en Gud, som bestandig vaager over den hele Mennefskægts Udvikling, bestemmer ethvert Individts Kjøn efter dette Hensyn og saaledes hidfører den lige Størrelse af begge Kjøn.

Dog, hvorhen vi end se, ingensteds hersker Tilfælde, Forvirring og Vilkaarlighed. Paa alle Naturens Omraader raader en vis, fuldkommen og heldbringende Ordning. Regelmæssig veksle Dag og Nat, Sommer og Vinter, Frost og Hede, Saaning og Indhøstning med hverandre.

Til bestemte Tider indtræder i Havet

paa Grund af Maanens Tiltrækningskraft snart Flod, snart Fjære (Ebbe). Altid tage Floderne sit Løb mod Havet og udgyde sit Vand i det. Endnu som for Martusfinder siden oversvømmer Mølen i Egypten aarlig Landet og giver det stor Frugtbarhed. Planter og Dyr vise endnu de selvsamme Former og Arter som i Oldtiden, og deres Udvikling, Udbredelse og Opholdelse følger ikke Tilfældets Luner, men bestemte og hensigtsmæssige Love.

Saalænge Verden har staaet, har den fuldkomne Ordning uafbrudt hersket i Naturens hele store Husboldning. Denne Ordning kan kun være en alts og almægtig Guds Verks. Med Rette siger derfor den hedenste Filosof Plato i en Samtale: „Fordi J bemærkte Orden i mine Ord og Handlinger, domme J, at jeg har en fornuftig Sjæl. Sluttede altsaa, naar J betragte denne Verdens Ordning, at en uendelig, fornuftig Mand er der tilfæde.“

Eskimoernes Udholdenhed.

Eskimoerne er overordentlig udholdende Folk, der ikke styr lidt Anstrængelse og ogsaa godt kan taale at hunge lidt. Saaledes var engang en Eskimo i Marts Maaned reist ud paa Sælfangst. Nu kunde man endnu ikke paa længe vente Løveir, og Isen dannede fremdeles et bredt Belte langs Land; derfor maatte Eskimoen gaa flere Mil, før han naaede Iskanten. Der lurede han nu en, to, tre hele Dage paa Sælen; men ingen saadan viste sig endnu. Den tredie Dags Aften forekom det ham dog, som om hans Mave ikke var rigtig tilfreds med, at han slet

ikke havde tænkt paa den; kort sagt, Jægeren blev sulten og begyndte som Følge deraf at fryse. Men hvorledes skulde han stille Hungeren? Mundforraad havde han ikke taget med, da han drog ud for tre Dage siden, desuden havde Hungeren allerede længe været en stadig Gjæst hjemme, og kun den mest trængende Nød havde drevet ham ud paa Sælfangsten. Dog — vor Eskimo ved Raad. Han tager Kniven og affjærer af Nederkanten paa sin Sælfindskuffe en smal Stribe, som han fortærer med største Appetit. Saaledes bærer han sig ad, hver Gang Hunge-

ren melder sig. Men hele Ruffen kan han han dog ikke faaledes fortære, og da han havde forbrugt omtrent en Haandsbred af den, nærer han sig paa samme Maade af sine Hofer. Den ottende Dag lykkes det ham endelig at fælde en Sæl, og han bliver derved befriet fra sin pinlige Stilling. — Paa samme Vis skal en anden Eskimo have fristet Livet en Tid lang med Remmen, til hvilken hans Harpun var fæstet.

Om stor Udholdenhed vidner ogsaa følgende lille Fortælling. En Eskimo staar tidlig op om Morgenen, tager sit Gevær og gaar tilfjelds for der, om Lykken er god, at nedlægge en Ren, en Moskusoxe eller en anden af Bjergets Beboere. Han trænger frem i en Dal, der synes at love en heldig Jagt, da den er stovbevoget. Inden kort Tid ser Eskimoen frem for sig det klare Speil af et lidet Tjærn, og hinsides samme opdager han en Bjørn, som lader sig et nylig nedlagt Stykke Bilt til smage godt. Jægeren søger at nærme sig Bjørnen saa meget som muligt, lægger derpaa an, skyder, men træffer Bjørnen saa, at den aldeles ikke blev hindret i at løbe ved det modtagne Saar. Naturligvis lader den nu sit Bytte ligge og springer løs paa Eskimoen. Denne

har ikke Tid til at lade paany og maa derfor hurtigst gribe Flugten. Han løber saa hurtigt, han kan, langs Tjærnets Bred, Bjørnen efter. Rundt og atter rundt Tjærnet gaar Jagten: Bjørnen kan ikke indhente Eskimoen. Atter og atter tilbagelægges den samme Vej. Det blir Middag, Stillingen er den samme. Solen synker, Bjørnen har endnu ikke faaet fat i Eskimoen. Endelig blir det mørkt, og hvad tror du? Eskimoen blir alligevel fortæret af Bjørnen? — *Nei!*

Denne indstiller endelig sin Galop; i langsomt Lantetrav, i Skridt følger den moisommeligst efter Eskimoen og taber tilsidst ogsaa Lyften dertil, kaster sig til Siden ind i Krattet og forspinder bag Klippen. Jeg tror, en af os vilde nu hurtigst begive sig paa Hjemveien; men Eskimoen gjorde det ikke. Han sniger sig efter Bjørnen, lader Geværet og skyder Dvret, der intet ondt anende slikker sit Saar, en velrettet Kugle gennem Hovedet, saa Bamsen for bestandig taber Lyften til Vennefejagt. Derpaa slaar Eskimoen Dvret og begiver sig vel tilmode hjemover.

Dette har en Missionær fortalt, og saa utroligt det kan synes, fandt er det dog. („Søndagsbladet“).

Konstantinopel.

(Af F. Utheim.*)

I de ældste Tider blomstrede paa Rhodesterne ved Bosporos det gamle Byzanz. Efter dets Udelæggelse fremstod der paa samme Sted en ny By, som under Navn af Konstantinopel hævede sig til Østens største Residensstad. Den holdt

sig paa denne Høide saavel under de romerske som under de græske og latinske Reisere, og selv den Dag idag throner denne Stad, efter i sit Livsløb at have udholdt næsten 20 blodige Beleiringer og ødelæggende Erobringer, under Navn

*) „Fra fremmede Lande.“

af Stambul paa sin Halvs i en saadan Kraft og Storhed, som om den havde haat en tusindaarig Fred.

Konstantinopels Beliggenhed kan man betragte omtrent fra følgende Synspunkter. Den er for det første en Havnestad og som saadan meget søgt af Skibe, da den danner en Havn, der er saa dyb, rummelig og beskyttet som saa paa Jorden. Denne Omstændighed var Grunden til dens første Anlæggelse. Der næst ligger den, naar Stutari medregnes, paa to Halvoer, gennem hvilke to Verdensdele næsten berøre hinanden og lade sin Landhandel gjensidig flyde over i hinanden. Den danner altsaa Gjenmangangsledet for to Verdensdeles Landhandel. Foruden at Konstantinopel saaledes er Havnestad ved det gyldne Horn (saaledes kaldes Konstantinopels Havn) og Sundstad ved Bosporos, er den endvidere Mundingstads for det sorte Hav og for alle de Floder, som løbe ud deri. Al Omfætning mellem Middelhavet og det sorte Hav foregaar gennem Konstantinopel. Man vil derfor ikke undre sig over denne Stads Varighed og Størrelse, naar man betænker, at den er Mellemledet mellem to Verdensdele, Asien og Europa, og mellem to Have, det sorte Hav og Middelhavet. Endvidere maa man tage i Betragtning det sunde og behagelige Klima, Landets Frugtbarhed, Havets Fiskerigdom og endelig den gunstige Beliggenhed, Byen har, hvad dens Forsvar angaar.

En fransk Rejsende skildrer de første Færdtræk efter Ankomsten til Konstantinopel paa følgende Maade:

Vi forlod Therapia, vor Gesandts Sommeropholdssted, omkring Klokken 6 om Morgenen; aldrig havde vel Veiret været skønnere i et Land, hvor det altid er saa varmt. En seksaaret Kait ventede os; vi gik ombord og stødte fra

Land. Korsfolkene var som sædvanlig Grækere, deres Ben var nøgne; de vide Benklæder af let, hvidt Løv naaede dem kun til Knæerne; deres vide Skjorter var af fint Linned og lod Halsen, Brystet og Armene ubedækkede. De havde afraget baade Haar og Skjæg undtagen Knebelsharten. Paa Hovedet bar de smaa røde Huer med en blaa Duff i. „Kaiterne“ er smaa, meget lette og smalle Baade, der ende i en skarp Spids; de er mærkværdig letroende, men velte ved den ringeste Bevægelse. Man bygger dem sædvanlig af Valbirt; de prydes med Udsjæringer og overtrækkes med en blank Jernis. Korskarlene sidde, den ene efter den anden, paa smaa Bænke. Passagererne derimod lægge sig paa Bunden af Baaden, som bliver forsynet med Tepper og Puder. Paa den Maade reiste vi paa omtrent fem Kvarter fra Therapia til Konstantinopel, en Afstand paa flere Mil.

Bosporos frembyder en uafbrudt Række af de mest henrykkende og forskelligartede Udsigter. Bjerge af ikke ringe Høide hæve sig paa begge Sider af Strædet. Landsbyer ligge i høist maleriske Stillinger tæt ved hinanden paa Strandbredderne. Den ene hvidige Bøgt viser sig efter den anden, og alle er besyngede af Cypresser, Laurbærtræer og Plataner. Ved Foden af disse Træer ser man Brønde, smaa Kaffeuse og en Mængde Tyrer som i talrige Grupper har taget Plads paa brogede Tepper, røge sin Pipe og nyde sin Dvief*). Til Høire og til Venstre aabner der sig duftende Dale, hvor hundreaarige Plataner udbrede sine med tæt Løv befattede Grene; derpaa følger igjen flere Cypresseflove.

*) Hermed betegne Tyrerne den usforstyrrede Ro, der kan sammenlignes med Italiernes dolce far niente.

Midt inde i det dunkle Grønne titter frem utallige smaa Mindestotter af hvidt Marmor; det er de tyrkiske Kirkegaarde, som desuden blive benyttede som offentlige Hytthaver. Bosporos selv er ligesaa livlig som dens Ryster: Tusinder af Fartøier gennemkrydse Strædet i alle Retninger; Søfugle vise sig i store Skarer overalt, medens Delphiner i store Grupper boltre sig omkring Skibene eller varme sig i Solen.

Jo mere vi nærmede os vort Maal, desto mere afvejlende og storartet blev Synet. Endelig svingede vi omkring det Forbjerg, hvor Janitscharernes Taarn hæver sig, en gammel Standse, som striver sig fra det græsse Reiserdømmes sidste Tider*). Her nød jeg et Skue, hvis Indtryk aldrig vil forsvinde af min Erindring. Ret foran mig laa Dolma Bakttsche, Sultanens Sommerresidents, en Bygning, der ved første Dietast ser ud som et Trylleverk; thi man tror næsten at have foran sig et af hine luftige Slotte, som kun lever i de orientalske Digteres Indbildning. Paa venstre Haand udbreder Skutari sig i al sin Pragt; det smale Forbjerg, paa hvis yderste Spidse man ser Sultanens Klost (et Slags Havepavillon), udstrækker sig i en let Krumning for vore Dine. Noget længere borte, omtrent midt i Sundet, saa jeg Leanders Taarn beskyttet af Bølgerne. Bag dette viste sig Marmorabavet, Prindsøerne og Bithyniens Ryster. Den bestandige Sne paa Olymp begrændsede i lang Afstand det yndige Landskab. Midt foran os laa den Døde, hvor Seraillet throner, og ved Siden deraf hævede det pragtfulde Konstantinopel sig. Tusinder af Huse er strøede omkring paa de

7 Høie, hvorpaa Staden er bygget, og mellem disse ligger det berømte gyldne Horn, Konstantinopels skønne Havn. Mellem Hufene hæver sig de vakreste Trægrupper, og en Mængde prægtige Moskeer og slanke Minaretter viser sig samtidigt for Blikket, prangende i den for Sydens Himmel egne Glands. Luften var særdeles ren; Trærnes Toppe blev kun sagte fatte i Bevægelse af en let Sovind; det stille, klare Havspeil gav Gjenstik af dette yndige Landskab, som paa den Maade dels syntes at svæve i Luften, dels at svømme om i det azurblaa Ocean. Synet var fortryllende; jeg vovede neppe at aande; jeg troede at være fængslet af en yndig Drøm, hvoraf jeg var bange for at rives ud. Dog, hurtigt roede vi fremover, og snart havde vi naaet Havnen. Til Høire havde vi Galata, Pera, og Tophana, Kvarterer, hvor Franterne (Franker er Tyrkernes Benævnelse paa Vesteuropæerne) bo og Arsenallet ligger; til Venstre laa det egentlige Konstantinopel. Til den Side styrede vi og maatte bane os Vej imellem nogle hundrede Koffardiske, som var komne sammen her fra alle Verdensdele. Ved Landstigningen advarede min Fører mig paany om at vogte mig for de vilde Hunde i Gaderne.

Da vi traadte ind i Staden, forandrede Scenen. Gaderne ere ubehagelige, og Hufene er saa let og usikkert byggede, at man maa forundre sig over det Folks Mod og Fatalisme*), som bor i dem, da man bestandig trues med at blive begravet under deres Ruiner eller at omkomme i Flammerne. Brolægningen er ligeledes affyelig, og Gaderne er saa trange, at der paa mange

*) Dette Forbjerg var i Middalalderen Overtartstedet for Korsfarerne.

*) Fatalisme er den i Muhamedanernes Religion grundede Tro paa en uafvendelig Skæbne, hvormod al Menneskets Virksomhed Intet formaar.

Steder kun med Nøie kan gaa 3 Perso-
ner ved Siden af hinanden; dertil kom-
mer endvidere, at Gaderne er mere be-
folkede, end Tilfældet er i de andre eu-
ropæiske Hovedsteder. En Europæer, som
endnu ikke har seet nogen orientalsk By,
formaar ikke med den mest levende Ind-
bildningskraft at gjøre sig nogen Fore-
stilling derom. Hvad der først og fremst
var mig paafaldende, var Dragternes
Mangfoldighed. De forskjellige Perso-
ners Rang og Nationalitet kunde man
se paa deres Hovedpnynt og Fodbeklæd-
ning. Muhamedanerne havde gule
Støvler, Rajaerne*) røde og Jøderne
blaa. En lignende Forskjel var der
mellem Husene. De offentlige Bygning-
er og de, som tilhører Sultanen, er
hvide, Emirernes**) grønne og de øvrige
Tyrkers røde, medens Rajaernes og de
andre Undersaatters Huse er graa. Uden
nærmere at beskrive de forskjellige Slags
Turbaner og Hovedbedækninger vil jeg
blot nøie mig med at sige, at enhver
Stand har sin egen Hovedpnynt og sit
eget Smit paa Klæderne, ofte ogsaa sin
egen Farve. Tyrkerne alene har i denne
Henseende frit Valg, og jeg har lagt
Mærke til, at de unge Muselmænd som-
oftest bære mørke Klæder, medens de
ældre har Klæder af lysere Stoffe.

Synet af alle de Hunde, som jeg ved
hvert Skridt mødte i store Hobe, var
mig meget modbydeligt; det er en styg
Race, som i Udseende og Farve ligner
Ræve eller Ulve. De slaffe om i Ga-
derne uden Herrer og formere sig med
en foruroligende Hurtighed. En Mær-
kelighed er det, at de har delt Byens Kvar-

terer mellem sig. Forlader saaledes en
Hund sit Kvarter, saa fare strax de an-
dre Hunde fra samme Kvarter løs paa
den og drive den tilbage.

I Konstantinopel træffer man ikke
legende Børn eller larmende og støiende
Gadedrenge, som fylde Gaderne i Ve-
stens Byer. Istedet derfor finder man
derimod foruden de nævnte vilde Hundes-
tærer en hel Hob Duer, som slagre om
i utallige Sværme, ligesom ogsaa Sang-
fugle er meget afholdte i Konstantinopel.

I de smale Gader træffer man nu og
da uregelmæssige Bladse besatte med
Træer. Jo længere frem jeg kom, desto
mere broget syntes Livet og Færdselen
mig. De mest befolkede Kvarterer i
Paris frembyder intet lignende. Over-
alt ser man Boder. Her sælges Sor-
bet*) eller Bagværk; derborte sidder med
forslagte Ben en Stenstjærer paa sit
Bord, arbejder, røger sin tyrkiske Pipe
og salbyder sine Kringe og graverede
Stene. Noget længere borte har en
Pipehandler slaet sig ned og ved Siden
af ham en Kobbersmed. Derpaa kom-
mer man til en Kjøbmand, som har til-
falsk Schawler, orientalske Stoffe og
gamle Klæder, og endelig til en halv-
nogen Gartner, som bærer paa sine
Skuldre en krum Stang, paa hvis En-
der der hænger Kurve med Kjøkkenurter.
Medens man betragter dette Virvar,
bliver man med Et næsten kastet over-
ende af en Citronhandlers brede Rasser.
Tillige hører man en jamrende Strigen;
det er en Pestbefængt, som af en Last-
drager bliver slæbt til det nærmeste Ho-
spital. Man viger fortrækket tilside, og
neppe har man kommet sig af denne
Stræk, før man igjen er udsat for at
blive kastet ud i den Rende, som flyder

*) Saa kaldes de kristne Undersaatter i
det tyrkiske Rige.

**) Emirer kaldes alle de, som nedstamme
fra Muhamed gennem hans Datter Fa-
time.

*) Sorbet er en i Osten sædvanlig Drit,
tillabet af Suffer og Saften af Frugter.

midt i Gaden. Der kommer nemlig en hel Flok Esler med saa stor Oppafning, at de næsten optage hele Gadens Bredde. Lige efter dem kommer der Ryttere; derpaa igjen nogle underlige, med Musselin bedækkede Vogne, som man sædvanlig benytter for Fruentimmer, og som dels blide trukne af Heste, dels af Dyr. Med et Ord: Gaderne vrimle af Menneker og Dyr af de mest forskjellige Slags; navnlig ser man ogsaa mange Tiggere med fillede Turbaner og Raftaner, mange Blinde og Spedalkke. Dog kunde jeg ikke nok beundre den Skjønhed, som udmærkede de fleste Mandfolk, jeg mødte; deres Gang og Holdning er ædel og majestætisk; Klæde dragten bidrager ogsaa sit til at fremhæve Naturens Fortrin. Hvad Kvinderne angaar, da kan man kun tale om deres Skjonne, sorte Zine, som er det eneste af Ansigtet, der er ubedækket; forresten er de fra Hoved til Fodsaale indhyllede i umaadelig vide Slør og Kapper. Nysgjerrige fare de om i alle Butikker og Gader uden noget Følge.

Efterat vi havde slaffet temmelig længe omkring, naaede vi endelig til Bazaren. Disse offentlige Markedspladse høre til de seværdigste Ting i de tyrkiske Stæder. Gaderne i Bazaren er helt og holdent bedækkede med et Tag, som hviler paa hoie Bjælker; enhver af disse Gader er bestemt for sit særegne Slags Haandværkere eller Kjobmænd. Tyrkerne forstaa meget godt at opstille sine Varer paa kunstig Vis, saa at de rigtig falde Folk i Zinene. Det Kjøstbareste beholde de dog i Almindelighed i Baggrunden og bringe det frem først da, naar de ikke kan prætte paa Folk det daarlige. De pleie at forlange usforholdsmæssig meget og at slaa af ligetil det Halve eller endog til Fjerdeparten af, hvad de først forlangte.

Vi gjorde Begyndelsen med den Gade,

hvor der handlede med Løier og Klæder; den er den farligste af dem alle, og mere end en Gang har Pesten derfra udbredt sig over Konstantinopel. Mængden tænker dog ikke herpaa, men kjober ganske sorgløst, hvad den behøver af Klæder. I No og Mag skred jeg fremad, og da jeg saa mig om efter mine Reisekamerater, fik jeg Die paa dem langt foran mig ved et Hjørne; de mente at have mig ved sin Side, og da de var vel kjendte med Bazarlivet, gif de hurtigt videre. Jeg fordoblede mine Skridt i det Haab at naa dem igjen. Ved ethvert Skridt i denne uhyre Trængsel grebes jeg af Angst for at træde paa en af de afstjælige Hunde, og jeg blev temmelig bange ved Tanken om at miste mine Førere i denne uhyre Stad, hvor den ene Gade ligner den anden, og hvor Sprog og Skikke var mig aldeles ukjendte. Endelig standsede mine Reisefæller, og jeg naaede dem igjen.

Vi gif nu til den Bazar, hvor man sælger Specerier; den er den sundeste i hele Konstantinopel og maatte den eneste, hvor Pesten endnu ikke er trængt ind. Derfra gif vi til den Bazar, hvor der sælges Broderier og kostbare Løier; her salghedes ogsaa Speile, Tøfler og Tobakspunge, alle meget smagfuldt broderede med Guld og Sølv. Her saa jeg mange arabiske Kjobmænd og ellers Folk fra alle Afiens Dele. Ved Udgangen af Bazaren havde vi Udsigt til en fri Plads og havde foran os den hellige Sophias Moske, den pragtfuldeste i hele Konstantinopel. Omgibden af 4 Minaretter rager den med sine brede Kupler og sin forgyldte Halvmaane majestætisk op i Luften. Den blev paabegyndt i Aaret 517 under Keis:er Justinian og fuldendt i det 16de Aarhundrede. I 920 Aar blev der holdt kristelig Gudstjeneste her, indtil Muselmændene i

1453- bemægtigede sig baade By og Kirke. Desværre er det ikke tilladt nogen Franker at træde ind i en Moske; man kan blot i Hemmelighed gige ind gennem Dørene, som altid stad aabne. Foran St. Sophia ligesom foran alle andre Moskeer findes en firkantet Gaardsplads, i hvis Midte der er en Gruppe Træer med et Springvand, hvor de „Troende“ (=: Muhamedanerne) forsamlе sig for at forrette de forestrenne Renselser. I Gaardens fire Hjørner hæve Minareetterne sig; det er slanke Taarne af betydelig Høide, hvis øverste Del er omgiven af et eller flere Gallerier og til Slut ender i en kegelformig Spids. Tre Gange daglig stige Imamer*) op paa disse Gallerier og kalde med lydelig Stemme Folket til Bøn.

Heden var yderst trykkende, og jeg plagedes af Torst. Da jeg saa, at det Samme var Tilfældet med mine ledsagere, foreslog jeg dem at nyde noget Sorbet; vi fik den meget god til 16 Paraer**) Portionen. Paraen er en liden Sølvmynt med megen Tilfætning af Kobber og saa tynd som et Stykke Papir. Jeg beundrede ved denne Velighed Sorbetheandlerens Urlighed; der var nemlig allerede gaet nogle Minutter, siden jeg havde forladt hans Bod, da jeg saa ham komme løbende efter mig; han bragte mig 2 Paraer, som jeg havde leveret ham formeget. Lignende Træk træffer man ofte hos Tyrkerne. Meget sjelden lader en Muselman sig forlede til Tyveri; om de øvrige Østlændere kan man desværre ikke sige det Samme.

*) Imamer kaldes de af de muhamedanske Geistlige eller Ulemaer, der forrette Gudstjenesten i Moskeerne.

**) Der gaar 40 Paraer paa en tyrkisk Piafter, hvoraf 3 igjen udgjør 1 Kupie, som omtrent svarer til en halv Krone (lig 15 norske Skilling).

Retzpleien er hos Tyrkerne meget raff og summarisk. For kort Tid siden blev en Mand hængt foran sin Husdør; han havde stjaalet 2 smaa Kobberplader, som man under Henrettelsen havde bundet om hans Hals. Over hans Hoved var der anbragt en Seddel, hvorpaa der stod skrevet, at denne Mand var bleven hængt, fordi han tre Gange havde gjort sig skyldig i den samme Forbrydelse; den første Gang (saa stod der paa Seddelen) havde man sagt ham, at han ikke skulde gjøre det oftere, den anden Gang havde man givet ham 100 Pidskflag, og den tredje Gang var han bleven hængt.

Vi kom derpaa til det Kvarter, som var afbrændt et Aar i Forveien, og som udgjør næsten en Trediedel af den hele Stad. Man byggede det hurtigt op igjen, men omtrent paa samme lette Maade som før, og de nye Huse er tæt sammenpakkede paa samme uregelmæssige Maade som forhen. Det varer formodentlig ikke længe, inden de igjen er et Bytte for Luerne. Man viste mig i dette Kvarter en Soile af Porphyr, der hidrører fra det gamle Byzans.

Indbyggerantallet i de tyrkiske Byer kan kun tilnærmelsesvis bestemmes; dertil kommer, at Konstantinopel har en Befolkning af Fremmede, der strømmer fra og til, og hvis Antal anslaaes til 150,000*). De faste Beboere udgjør en broget Befolkning af osmaniske Tyrker, Grækere, Armeniere, Jøder, Franker, Arabere og Persere. Osmanerne og Grækerne danne den talrigste Klasse. Grækerne bo for Størstedelen i den Del af Staden, som ligger ret over for Arsenalet og kaldes Fanar. Armenierne og Jøderne har ogsaa sine egne Kvarterer; dog bo mange Armeniere spredt omkring

*) Konstantinopels Befolkning anslaaes nu til 1,100,000.

i Byen. Frankerne har sin Bolig i Pera og Galata.

Der er i Konstantinopel to Serailler; det nye Serail ligger paa den østlige Spids af Byens Gebet, medens det gamle ligger mere i Byens Indre. Inngen af dem er Slotte i Ordets almindelige Betydning, men efter orientalsk Skik særegne Kvarterer, som er bestemte for Storherren, hans Følge og høieste Embedsmænd, og som med Mure er skilte fra den øvrige By. Det af Muhamed II*) opbyggede gamle Serail tjener nu kun til Opholdssted for de afdøde Sultans Kvinder. Den regjerende Sultan derimod bor med hele sit Hof i det Serail, hvorhen først Soliman II henlagde Residentsen.

Dette nye Serail ligger paa den Ødde, som dannes af Havnen og Mar-morahavet, paa det samme Sted, hvor engang de byzantinske Keiseres Paladser stod. Det hele danner en By for sig selv og er beboet af 6—7000 Mennesker. Det er omgivet af en Mur, som danner en uregelmæssig Serkant og har 12 Porte. Dets mange Bygninger og Haveanlæg, Minareetterne, de forgyldte Tage og Kupler tilligemed Cypresjelundene danner især fra Søfiden et storartet Skue.

Betragte vi først de vigtigste Punkter i det nye Serails ydre Dele, finde vi nær Sophiemoosken Hovedindgangen eller den saakaldte Keiserport; foran denne blive Oprørernes Hoveder opstillede eller henflængte. Gaar man videre langs Muren henimod Havnen, kommer man til et Palads, som ligger udenfor Muren ved et af dens Hjørner. Det kaldes „den høie Port“, skjønt der her ikke findes nogen Port, hvorigennem man kan komme ind i Seraillet. I dette Palads

bor Storveziren, og her holdes ogsaa alle Ministerraad eller Divaner. Længere nede ved Havnen ligger en keiserlig Kioff, hvorfra Sultanen pleier at betragte Flaadens Udseiling. I denne Kioff staar der en Throne af rent Sølv. Paa den Side, der vender mod Havnen, er der en Port, som blot bliver aabnet om Natten, og hvorigennem Eigene af de i Seraillet Henrettede kastes ud i Vandet. Ude paa den yderste Bynt er der anbragt Batterier, som ikke blot tjene til at forsvare Havneindgangen, men ogsaa til Saluting, ligesom man endvidere ved et Skud herfra forbynder en Forbryders Henrettelse i Seraillet. Den ved disse Batterier liggende Port kaldes Kanonporten.

Gaar man gennem Keiserporten ind i Seraillets Indre, kommer man til det første Gaardsrum. Det er 500 Skridt langt og indeholder et Springsand med en skyggesuld, græsbevoret Plads rundt om, endvidere Kaferner, Vagthuse, et Mynthverfsted, et Arsenal, som forhen var en Kirke, et Sygehús, Bagerier og en Stald. Derfra fører den saakaldte Mellemport ind i det andet Gaardsrum; denne Port benyttes som Henrettelsesplads for høiere Embedsmænd. Tidligere maatte ogsaa Gesandterne opholde sig her, indtil Sultanen gav dem Audients. Dette Gaardsrum er forskjønt med Meer, og her er blandt andet ni Kjøkkener og de til Seraillet hørende Spijskamre. Til det tredie Gaardsrum kommer man ind gennem „Lyfsalighedens Port“. Nær ved denne Port er Audientsalen med Sultans Throne, det yderste Punkt, hvortil en Fremmed slipper frem i Seraillet. Forresten findes der i det tredie Gaardsrum mange Sale, Kioffer, Stakkammeret, 2 Bibliotheker, flere Moskeer, Bade, Springsande, Haver samt Sultans Harem.

*) Muhamed II regjerede 1451—1481.

En Sjømands Hjemkomst.

(Efter Optegnelser af Carl A. Olsen.)

Sent om Høsten 18 .. kom vi ballastet fra Malmo. Ud Rattegat gik det feiende, Strømmen løb ud, som altid naar det brygger til Uveir fra Syd. Lykt som det var, løb vi Skagen saa nær, at jeg fik et Glimt af Fyret at sætte min Kurs ud fra; jeg vidste, at hver Kvartmil vilde komme i Betragtning, naar vi nærmede os den norske Kyst. Stormen ilttog, saa vi snart løb for bare „Paaler“, uden Seil; men med Sjø og Vind ret agter ind gik det paa Braatene som udover en Skælboffe. Klokken 9 Formiddag var Tiden udløben, at vi skulde være udfør Kristianssand, og det maatte nu bestemmes om jeg, efter god Sjømandsskit, skulde kaste udover og drive Nord i Havet, eller om jeg skulde vælge det Afgjørende at bære paa Land. — I et saadant Tilfælde, af hvilke jeg siden har oplevet mange, har det aldrig nyttet at raadspørge Nogen; Alle frygte Kysten som Døden, og vil altid udover; selv om Havet er saa opreist, og Studen i en saadan Forfatning, at de aldrig vente at se Land mere, foretrække de dog dette for den voldsomme Dvergang, som de ved er afgjort inden et Par Timer; og jeg har seet de modigste Karle blege som Løg, naar jeg har vendt Stovnen mod de usynlige, i Taage og Sjøraak indhyllede Klipper, som man vidste kun var saa Kabellængder forud. Jeg har siddet paa Toppen og vippet for at se Land eller Landkjenning, medens min Stilling til Skibet har været ligesaameget under som over 45 Gr. Vinkelen. — Men hvorfor bære paa Land under saadanne Omstændigheder? Ja — det turde nærværende forte Meddelelse maaste besvare. — Jeg ved,

vi er lige ved Landstienene, skjønt endnu Ingenting kan sees. For at være nærmere ved Haanden, staar jeg paa den nedfiredede Raa, der hænger 6 Fod over Rækken. En af Mandstabet staar paa den anden Side af Masten; begge maa vi holde os fast til denne. Vi kan ingen Meddelelser gjøre hinanden; skal vi tale maa det være et Skrig, hvis Lyd føres bort og blandes med Sjøens og Stormens vilde Brøl. Manden stirrer mig ind i Ansigtet som for der at læse vor Skjæbne; men ingen Indvendinger gjøres, — nu er det ogsaa for sent, vi har ikke længere Valget mellem at kaste udover og duve paa.

Det pidkede Sjøstum blander sig med Taagen, og vi se kun 3 Sjøers Længder fra os; Modet vil til at synke, — men Ansvarsfølelsen holder det oppe. Jeg er varm, skjønt våad til Skindet; det store høitidelige Dieblit, der lader os forstaa, at vi staa paa den skarpe Strænt mellem Tid og Evighed, skjærper Landsnærverelsen — den staar høit over det Almindelige. Enhver Ting gjennemskues med en Skarphed, som man til andre Tider ikke kjender; faar jeg se en Gjenstand omend taaget og indhyllet, jeg kjender den almindeligvis, dens Navn lyder som for mit Dre, og jeg er saa forunderlig sikker i min Sag, om den dunkle Ting, der lod sig se et Dieblit, og saa strax igjen forsvandt. — Nu synes jeg det varer længe, jeg onsker at faa se, hvad Klokken er, men jeg tør ikke forlade min Plads. Tiden er udløben — det er nu kun Minutter om at gjøre. Bludselig sees en ufædvanlig høi Sjetop ret forud, og ennu en høiere, paa samme Sted; den stiller sig fra de øvrige ved, at den

Jætter Sprottet lige tilveirs, og i mit Indre lyder et „Herre hjælp!“ Jeg siger Intet, uden dette hvasse Raab: „Heis Stagfokken!“ Den ligger færdig med to Neb i; de næste faa Ord i samme Tone er henvendt til Manden ved Roret: „Styr fire Streger op!“ — saa rædselsfuldt dette Grundbraat var at se, har det dog givet mig en Ide, som maa følges og bygges en Rjending paa. Men Spørgsmaalet blir nu om Studen kan klare sig i denne Stilling til Sjøen? Efterat de fire Streger er styret op, har vi disse uhyre Klaser af Sjøer lige paa tværs, der kaster Skibet paa Bjelkeenderne, saa det ligger en Stund som i Betænkning om det skal reise sig mere eller ikke. Blandt alt Andet maa der tænkes paa hvor Dyen er, om Masten maatte kappes for at faa Skibet til at reise sig. I et Tilfælde som dette, maa man have enhver Ting paa sin Plads. Atter og atter kaster Studen sig næsten overende, men atter og atter kommer den op, og som en modig Hvalfisk styder den igjen-

nem Sjøen, saa Fraaden staar til begge Sider. Nu sees igjen et unmistakeligt Sproit i Lø; det ser jeg strax, vi ikke kan beseile. Altjaa nu er Stunden kommen: I Jesu Navn — „Hold af!“ Kun disse to Ord skrives gjennem Stormen til Normanden, og Stavnen sættes lige paa; Lærningen er kastet om Liv og Død! — Dette sidste Grundbraat ventede jeg, just da og der; dersom min første taagede Gissning var rigtig, skulde det være Boerne udaf Dros, netop hvor den russiske Fregat „Ingermanland“ forliste, og var dette saa, havde vi nu Kristianssands-Fjorden aaben, og var frelst. Længe hverken kunde eller skulde vi være i Uvisshed: „Dros Fyrtaarn forud om Bagbord!“ høres af flere paa en Gang; alle kjendte dette Frelsens Mærke. Endnu nogle faa af de hvide Klaser med de hvide Buske paa Toppen skyller over og næsten begraver Studen, saa blir de mindre og mindre, og om 20 Minutter ligge vi uden nogen Lods's Hjælp tilankers paa Flekkers Havn.

Blandinger. — Nyt og Gammelt.

God in Nature. In a recent scientific lecture Professor C. A. Young, the astronomer, of Princeton College, used the following language: „Do not understand me at all as saying that there is no mystery about the planets' motions. There is just the one single mystery—gravitation—and it is a very profound one. How it is that an atom of matter can attract another atom, no matter how great the

distance, no matter what intervening substance there may be; how it will act upon it, or at least behave as if it acted upon it, I do not know, I can not tell. Whether they are pushed together by means of an intervening ether, or what is the action, I can not understand. It stands with me along with the fact that when I will that my arm shall rise, it rises. It is inscrutable. All the explanations that have been

given of it seem to me merely to darken counsel with words and no understanding. They do not remove the difficulty at all. If I were to say what I really believe, it would be that the motions of the spheres of the material universe stand in some such relation to Him in whom all things exist, the ever-present and omnipotent God, as the motions of my body do to my will — I do not know how.“

(The Decorah Republican).

Rnappenaalene. En italiensk Grevinde har i en kostbar Medaillon fem halvt forrustede Rnappenaale, og da nogle af hendes Bekjendte gjorde hende Spørgsmaal angaaende denne besynderlige Prydelse, fortalte hun Følgende:

Hendes Mand havde af sine patriotiske Følelser ladet sig henrive til at deltage i politiske Uroligheder, men var bleven fængslet og holdt i streng Forvaring. Kun gjennem et eneste lidet Vindue saldt Dagslyset ind i hans Fængsel, og det var anbragt saa høit oppe paa Muren, at han ikke kunde naa derop. Dyh Stillehed herskede rundt omkring ham, og i hans Celle fandtes intet Andet end et Bord og en Stol. Medens han saaledes var tvungen til den fuldstændigste Uvirkomhed, hvilede Tanken om hans Ulykke tungt og trykkende paa ham; uafsladelig grublede han over de samme Forestillinger, over sine feilslagne Planer, sit forspildte Liv, indtil hans Sundhed led, og hans Forstand begyndte at omtaages.

Noget maatte han foretage sig, det søgte han; men hvad skulde det vel være? Da fandt han en Dag i sine Klæder fem Rnappenaale, og den Ide opstod hos ham at fæste dem omkring i Fangezellen, som heldigvis var temmelig stor, og saa lede dem op en for en. Som tænkt, saa

gjort — han fæstede Naalene ud, og naar han saa mojsommeligt havde søgt dem op igjen, fæstede han dem ud paany, og denne — som man skulde synes barnagtige — Besjæftigelse blev for ham en stor Lykke, hvorfor han takkede og prisede Gud; thi fra nu af formaåede han at beherske sine urolige Tanker, og undgik den stræffelige Uvirkomhed, der nær havde gjort ham vanvittig.

Saaledes forløb tre Aar — da aabnedes hans Fængsels Dør — men idet han forlod det, medtog han som en Erindring om sit Fængselstid de fem Rnappenaale, der havde et saa høit Værd for ham.

St. Evens Kapel. Noget over en Mils Bei sondenfor Throndhjem hæver det saakaldte Vatsfjeld sig op mellem Melhus og Klæbo. Paa den Side, som kraaner ned mod den førstnævnte Bygd, ligger to smaa Tjern. Det ene af dem, som har Afløb til Gulelven gjennem Bækken Lodda, kaldtes for i Tiden St. Evens Tjern eller Kilde.

I Middelalderen stod der paa dette Sted et Kapel, som kaldtes St. Evens Kirke. Til visse Tider af Sommeren kom Presten i Melhus Sogn herop for at holde Gudsieneste. Thi det var gjængs Tro blandt Almuen i Bygderne rundt omkring, at Kildens Vand havde helbredende Kraft, og derfor søgte Syge og Kroblinger derhen i stort Antal for at faa sin Helse igjen.

Bed Armsfeldts Indfald i Guldsalen 1718 søgte Bønderne til Fjelds for at undgaa Fienderne. Dengang — siger man — fandtes Grundvolden og nogle andre Kyster endnu i Behold paa det Sted, Kuppet havde staaet. Paa Prestegaarden opbevarede noget Træværk, som hidrørte herfra. Men i den haarde Vintertid blev disse Kyster benyttede til

Brænde af de finste Tropper, som havde
flaaet Veir under aaben Himmel i Omeg-
nen af Melhus Kirke. Men Troen paa
Kirkens Hellighed vedblev endnu længe
at leve. I Aaret 1775, da Historikeren
Gerhard Schöning reiste gennem Da-
len, fandtes der saaledes ved Kilden en

Hob Stave og Krykker, som var blevne
sat efter af de Syge, som i al Hemmelig-
hed havde søgt Helsebød her; af og til
kunde man og i Vandet skimte Solstil-
linger, som var nedkastede i det.
(„Illustreret Familielesning.“)

Gaader og Opgaver.

No. 228.

De flyve om mod Ost og Vest,
Mod Syd og Nord, som de kan bedst.
De stige højt til Bjergets Top,
De svæve selv mod Himlen op.
De dukke ned paa Havets Dyb
Og dvele der blandt Tang og Kryb.
De spyle kan med Stort og Smaat
Saavel i Dndt som og i Godt.
Snart fylde de med Fryd din Hu,
Snart kæmper mod dem du med Gru,
De slagre ud ved Dag, ved Nat,
Som ingen Skranke var dem sat;
Paa vilden Flugt, paa dunkle Veie
Af Tid og Rum de fængsles ei.

Et Bogstav bort fra Ordet kast,
Da stifter det Natur med Hast,
Er ikke længer luftigt — let,
Men tungt, solid, kompakt og tætt,
Er Skipperen til meget Gavn,
Naar han har naaet sikre Gavn,
Men bliver og figurlig talt
Nødvendigt paa vort Jordlivs Fart.
Har vi paa Troens Grund det lagt,
Da staar med Herren vi i Pagt,
Og selv det Førstes vilde Hær
Da styret og behersket er. — a.
(„For Ungdommen“.)

Oplosninger til No. 10.

No. 226. Sløget mellem Franskmændene og Preusserne var paa begge
Sider uafgjort og fortsattes paa Aftale mellem begge Generalerne.

No. 227. Glarmesterdreng, Glarmestersvend, Glarmester.

Udgiveren beder venligt, at man ikke vil vente for længe
med at indsende sin Marsbetaling for Bladet. Fær bedes
de, som endnu skyldte for 1882 (og mere), uden videre Ophold at ind-
fende sin Restance og at sende den paa en betryggende Maade, saa at
Børgene ikke blive borte undervejs.

Adresse: **R. Thronsdjen,**

Box 1014, Decorah, Iowa.

Indhold: Blødende Kul. — Golfstrømmen og de nyeste amerikanske Kyst-
maalinger. — Verdens Ordning. — Estimoernes Udholdenhed. — Konstantinopel. —
En Sjømands Hjemtomst. — Blandinger — Nytt og Gammelt. — Gaader og Opgaver.

R. F. Gibson,
JUSTICE OF THE PEACE,
INSURANCE, COLLECTING AGENT, REAL ESTATE.

Office in Adams Block, Winnebago St., DECORAH, IOWA

G. R. WILLETT.
N. WILLET.

ESTABLISHED
A. D. 1857.

Willett & Willett,

ATTORNEY'S AT LAW,
DECORAH, — — — — — IOWA.

Hans Johnsen,
SADELMAGER.

handler med

Sadler, Svøber, Bidstler etc.,
forfærdiger i sit eget Værktøed efter Bestilling alle Slags Buder, Sæleringe etc.
Decorah, — — — — — Iowa.

RUTH BROTHERS,

DECORAH, IOWA,

handler med Stangjern, Spiger og Glas, Røge- og Raffelovne samt
Kobber- og Blifvarer, Gaardskredstaber og Værktøi, Bygningsmaterialier,
saasom Vinduesglas, Døre, Blinds, Bygningspapir, Blyhvidt og Nie.

Kobber- og Blifvarer repareres. Tagrender forfærdiges til billige Priser.

E. CUTLER ATTORNEY AT LAW & General Insurance Agent.
Office in Adams Block.

DECORAH, IOWA.

Ældre Bind af „For Hjemmet“ (18. 19. 20. 21. 22. 23. 24.)
— se næste Side.

J. T. RELF.

PHOTOGRAF,

handler med Hammer, Lister, Albums, Fløiels-Indfatninger, Stereoskop-Billeder etc
Gamle Billeder kopieres.

Smaa børn photograferes ved den nye Methode langt hurtigere end før. ☞ Alle mine Negativbilleder retoucheres af den udmærkede Retoucher, Hr. Eugene Antin. Afslæg mig et Besøg. Mit Galleri er over Montgomerhs Drugstore,
Decorah, Iowa.

Norskt Hotel.

CHRISTIANIA HOUSE, tæt ved Washington St. Broen

DECORAH, IOWA,

anbefales Rejsende af **Neder Jensen.**
☞ Gode Staldrum findes til Afbenyttelse.

99 CENT STORE 99

Det smukkeste Udvalg af Galanteri-Varer i Decorah, passende til Bryllups- og Høitidspræsentier og en elegant Samling af solvpleterede Varer forefindes altid. Her er ogsaa det rette Sted til at købe Stambøger (Autographs), Photograf-Albums, Baser, Toilet-Gjenstande, Læmpes, Speile og musikalske Instrumenter. Billed-Kammer leveres efter Bestilling.

Agentur for Crown Sewing Machine.

A. N. Vance, Water St., Decorah, Ia.

C. C. COOK Optikus og Uhrmager, har tilsalgs Brillor de bedste i Handelen. Lomme- og Stue-Uhre repareres smukt. Tæt ved Post Office, Decorah, Iowa.

Decorah Institut.

Denne velkjendte Skole vil begynde sit 10de Aar den 3die September. Det Antal Elever, som i Aarets Løb besøge Skolen, er nu omtrent 400; de komme fra Iowa, Minnesota, Wisconsin, Nebraska og Dakota. Skolebøger i alle de almindelige Fag kunne leies for 75 Cents Terminen eller for 40 Cents Maanedens. Bespisning kan erholdes for, hvad den virkelig koster, efter sidste Beregning var det \$1.39 for Ugen. Moblerede Værelser hos private Familier kan erholdes for fra 30 Cents til 50 Cents om Ugen. Skolepengene for en fuld Termin (11 Uger) er \$7.00, for kortere Tid \$3.00 Maanedens. Bestyreren er Amerikaner, men forstaar Norsk og benytter det norske Sprog til at forklare det Engelske for norske Elever. Man henvende sig til Bestyreren

J. Breckenridge,

(10—13).

Decorah, Iowa.

Decorah Business College

tilbyder et omfattende praktisk Kursus for \$25.00 (Terminens Længde efter Enhvers Behov). Man kan begynde naarsomhelst hele Aaret igjennem, og Skolen har ogsaa en Klasse for Damer. Bestyreren er en Bogholder med 35 Aars Praxis. Skolens 9de Aars - Cirkulær sendes til Enhver, som derom henvender sig til Bestyreren

JOHN R. SLACK.

Iver Larsen
sælger udelukkende for Kontant og handler med
DRYGOODS, NOTIONS,
Færdiggjorte Klæder,
Hatte, Huer, Støvler, Sko, Kolonialvarer, etc. etc.
3 Brødrene Gulliksons forrige Store.
Decorah - - Iowa.

A. C. Smith, M. D.,
Dien- og Dre-Læge.
Decorah = = Iowa.

12te Uargang af „For Hjemmet“
(21de og 22de Bind)

indeholdende den udmærkede Fortælling „Familien Hældringen“ samt 15 mindre Fortællinger, foruden meget andet interessant Læsestof, (24 Hefter, 720 store Sider) sendes portofrit for \$2.00. („Familien Hældringen“ koster alene omtrent \$3.00 i Bogladen.)

Adresse: **A. Thronsdjen,**
Bog 1014, Decorah, Iowa.

Ny Möbelhandel.

J. JACKWITZ.
DECORAH, IOWA.

Alle Slags Møbler, saavel simple som fine og elegante, sælges til Tidens billigste Priser. Reparationer udføres.

Ligklister hæves paa Lager. Begravelseser besørjes.

Nogle Rest-Exemplarer af
Sokrates's Forsvarstale ved Platon
samt Fortællingen „To Søstre“ (8 Hefter af „For Hjemmet“ sendes tilkom men portofrit for 35 Cents.

Adresse **A. Thronsdjen,** Decorah, Iowa.

E. P. Johnson,
ATTORNEY AT LAW,
Adams Block. DECORAH IOWA

G. I. Wendling

forfærdiger

Kaleschevoque og Buggier
og forøvrigt alle slags Hjoretoier efter Bestilling.
Reparationer udføres.

Berksted paa Hjørnet af Washington St. og Broadway.

Decorah, Iowa.

ST. OLAF'S SCHOOL,

En lutherisk Højskole for Gutter og Piger,
Northfield, Minnesota.

De Terminer begynder i April, September og November. Betalingen er \$30.00 for Skoleaaret (10 Maaned) og for en Termin i Forhold. Koft billig.

Nærmere Underretning faaes ved Henvendelse til Bestyreren

Th. N. Mohn, Northfield, Minn.

E. P. Haugen,

Eier af

Decorah Marble Works.

Water St. - - DECORAH, IOWA.

Jeg har fikret mig de bedste Arbeidere og kan udføre smukt og billigt Arbeide. Da jeg ogsaa har norske Stenhuggere, har Landsmænd den Fordel, at de kan faa sin Inscription feilsfri, hvilket er aldeles umuligt, hvor man blot har Arbeidere af andre Nationer.

Som reisende Agenter har jeg engageret Dhr. J. W. Hoy, Thorvald Ropsland, O. G. Arnesen og M. W. Ridder.

E. P. Haugen.

Enhver, som ønsker Gravstene, og ikke træffer min Agent, kan derom tilstrive mig samt angive, hvor kostbar Sten han ønsker, og ieg skal da sende ham Tegninger med vedfæstet Pris, hvorefter han kan sende mig tilbage det Exemplar, han udvælger, tilligemed Ordre og Inscription samt nærmeste Fragt-Office.

E. P. Haugen

S. O. WILSON, MERCHANT TAILOR,

Verksted tværs over for *Woolen Factory Store,*

DECORAH, - - - - - IOWA.

Et smukt Udvalg af Tøier til Klædninger just modtaget. Alt Arbeide garanteres.